

EUROPAPARLAMENTETS INNSTILLING

vedtatt ved annengangsbehandling 15. november 2006

med tanke på vedtak av

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDS DIREKTIV **2006/.../EC**

om tjenester i det indre marked

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR -

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig traktatens artikkel 47 nr. 2) første og tredje punktum og artikkel 55, 71 og 80 nr. 2),

under henvisning til forslag fra Kommisjonen,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité¹,

under henvisning til uttalelse fra Regionkomiteen³,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251,

¹ EUT C 43 av 18.2.2005, s. 18.

og ut fra følgende betraktninger:

- (1) Den europeiske union søker å skape stadig tettere forbindelser mellom Europas stater og folk og å sikre økonomisk og sosial framgang. I henhold til traktatens artikkel 14 nr. 2) omfatter det indre marked et område uten interne grenser der fri bevegelse av tjenester og etableringsadgang er sikret. For å styrke integreringen av Europas folk og å fremme en balansert og bærekraftig økonomisk og sosial framgang er det av avgjørende betydning å fjerne hindringer for utviklingen av tjenestevirksomheter mellom medlemsstatene. Når slike hindringer fjernes, er det av avgjørende betydning å sikre at utviklingen av tjenestevirksomheter bidrar til å oppfylle den oppgave som er fastsatt i traktatens artikkel 2 om i hele Fellesskapet å fremme en harmonisk, balansert og bærekraftig utvikling av økonomisk virksomhet, et høyt nivå av sysselsetting og av sosial stønad, likhet mellom menn og kvinner, en bærekraftig og ikke-inflasjonsdrivende vekst, en høy grad av konkurranse og samordning av økonomisk inntjening, et høyt nivå av med hensyn til vern og forbedring av miljøkvaliteten, heving av levestandarden og livskvaliteten og økonomisk og sosial utjevning og solidaritet mellom medlemsstatene.

- (2) Et konkurransedyktig marked innen tjenester er avgjørende for å fremme økonomisk vekst og skape arbeidsplasser i Den europeiske union. På det nåværende tidspunkt er det en rekke hindringer innen det indre marked som forhindrer ytere, særlig små og mellomstore bedrifter (SMBer), i å utvide sin virksomhet ut over sine respektive nasjonale grenser og i å utnytte det indre marked fullt ut. Dette svekker konkurranseevnen til ytere i Den europeiske union på verdensbasis. Et fritt marked som tvinger medlemsstatene til å fjerne restriksjoner på tjenesteyting på tvers av landegrensene og samtidig øker forbrukernes mulighet for innsyn og informasjon, vil gi forbrukerne flere valgmuligheter og bedre tjenester til lavere priser.
- (3) Kommisjonens rapport om tilstanden for det indre marked for tjenester pekte på en lang rekke hindringer som hindrer eller sinker utviklingen av tjenester mellom medlemsstatene, i særdeleshet tjenester som ytes av små og mellomstore bedrifter (SMBer), som er i overveiende flertall innen området tjenesteyting. Rapporten konkluderer med at det et tiår etter den forespeilte fullføringen av det indre marked fremdeles er et stort gap mellom visjonen om en integrert økonomi innen Den europeiske union og realiteten slik den oppleves av europeiske borgere og ytere. Hindringene påvirker en lang rekke tjenestevirksomheter på alle trinn av yterens virksomhet og har en rekke felles trekk, herunder særlig det faktum at de ofte har sitt opphav i forvaltningsmessige pålegg, den juridiske usikkerheten i forbindelse med virksomhet på tvers av landegrenser og mangelen på gjensidig tillit mellom medlemsstatene.
- (4) Siden tjenester utgjør motoren i økonomisk vekst og representerer 70 % av BNP og sysselsetting i flertallet av medlemsstatene, har denne fragmenteringen av det indre marked en negativ innvirkning på hele den europeiske økonomien, særlig med hensyn til konkurranseevnen til små og mellomstore bedrifter (SMBer) og bevegelighet for arbeidstakere, og hindrer forbrukerne i å få tilgang til et større utvalg av konkurransemessig prisede tjenester. Det er viktig å peke på at tjenestesektoren er en viktig sysselsettingssektor for kvinner i særdeleshet, og at disse derfor vil kunne ha store fordeler av nye muligheter som tilbys ved fullføringen av det indre marked for tjenester. Europaparlamentet og Rådet har lagt vekt på at å fjerne juridiske hindringer for opprettelsen av et ekte indre marked er en prioritert oppgave for å oppnå det mål som ble satt med Europarådets møte i Lisboa 23. og 24. mars 2000 om å bedre sysselsetting og sosial utjevning og oppnå en bærekraftig økonomisk vekst for å gjøre Den europeiske union den mest konkurransedyktige og dynamiske kunnskapsbaserte økonomien i verden innen år 2010, med flere og bedre jobber. Å fjerne disse hindringene, og samtidig sikre en avansert europeisk sosial modell, er dermed en grunnleggende betingelse for å overvinne de vansker som gjennomføringen av Lisboa-strategien støter på og for å gjenopplive den europeiske økonomien, særlig med hensyn til sysselsetting og investering. Det er derfor viktig å oppnå et indre marked for tjenester, med den rette balansen mellom å åpne markedet og å bevare offentlige tjenester samt sosiale rettigheter og forbrukerrettigheter.

- (5) Det er derfor nødvendig å fjerne hindringer for etableringsadgangen for ytere i medlemsstatene og hindringer for fri bevegelse av tjenester mellom medlemsstatene og å garantere mottakere og ytere den juridiske sikkerheten som er nødvendig for den praktiske utøvelsen av disse to fundamentale traktatfrihetene. Siden hindringene i det indre marked for tjenester påvirker aktører som ønsker å etablere seg i andre medlemsstater så vel som de som yter en tjeneste i en annen medlemsstat uten å være etablert der, er det nødvendig å sette ytere i stand til å utvikle sine tjenestevirksomheter innen det indre marked, enten ved å etablere seg i en medlemsstat eller ved å gjøre bruk av den frie bevegelse av tjenester. Ytere bør kunne velge mellom disse to frihetene, avhengig av deres strategi for vekst i hver enkelt medlemsstat.
- (6) Disse hindringene kan ikke fjernes ved bare å stole på den direkte anvendelsen av traktatens artikkel 43 og 49, siden på den ene siden å ta dem opp i hvert enkelt tilfelle gjennom traktatbruddsbehandlinger mot den berørte medlemsstat ville, særlig etter utvidelsen av Fellesskapet, være ekstremt komplisert for nasjonale institusjoner og institusjoner i Fellesskapet, og på den annen side at det å fjerne mange hindringer krever forutgående samordning av nasjonal lovgivning, herunder opprettelse av et forvaltningsmessig samarbeid. Som Europaparlamentet og Rådet har erkjent, gjør en fellesskapsrettsakt det mulig å oppnå et ekte indre marked for tjenester.
- (7) Dette direktiv oppretter en generell rettslig ramme som kommer en lang rekke tjenester til gode, og som samtidig tar hensyn til særtrekkene ved hver enkelt type virksomhet eller yrke og dets reguleringssystem. Denne rammen er basert på en dynamisk og selektive tilnæringsmåte som består i en prioritering av å fjerne hindringer som kan fjernes raskt, og for andre hindringer å innlede en prosess for evaluering, konsultasjon og utfyllende harmonisering av særlige spørsmål, noe som vil muliggjøre en progressiv og samordnet modernisering av nasjonale rettssystemer for tjenestevirksomheter som er avgjørende for å oppnå et ekte indre marked for tjenester innen 2010. Det bør fastsettes bestemmelser for en balansert blanding av tiltak som innebærer målrettet harmonisering, forvaltningsmessig samarbeid, bestemmelser om frihet til å yte tjenester og en oppfordring til utviklingen av atferdsregler for visse områder. Denne samordningen av nasjonale rettsordninger bør sikre en høy grad av juridisk integrering innen Fellesskapet og en høy grad av beskyttelse av mål av generell interesse, særlig vern av forbrukere, som er avgjørende for å opprette tillit mellom medlemsstatene. Dette direktiv tar også hensyn til andre mål av generell interesse, herunder vern av miljøet, offentlig sikkerhet og folkehelsen, samt behovet for å overholde arbeidsrettsbestemmelser.

- (8) Det er hensiktsmessig at bestemmelsene i dette direktiv vedrørende etableringsadgangen og fri bevegelighet av tjenester bare bør komme til anvendelse i den utstrekning de berørte virksomhetene er åpne for konkurranse, slik at de ikke pålegger medlemsstatene verken å liberalisere tjenester av allmenn økonomisk interesse eller å privatisere offentlige foretak som yter slike tjenester eller å avskaffe eksisterende monopoler for andre virksomheter eller visse distribusjonstjenester.

- (9) Dette direktiv gjelder bare krav som påvirker adgang til eller utførelse av en tjenestevirksomhet. Derfor gjelder det ikke for krav som gjelder veitrafikkregler, regler angående utvikling eller bruk av jord, by- og landplanlegging, byggestandarder, samt pålagte administrative straffer for ikke å innrette seg etter disse reglene som ikke spesifikt regulerer eller spesifikt påvirker tjenestevirksomheten, men som må respekteres av yterne ved utførelse av sin økonomiske virksomhet på samme måte som individer som handler etter privat evne.
- (10) Dette direktiv omhandler ikke krav som styrer tilgang til offentlige midler for visse ytere. Slike krav omfatter krav som fastsetter vilkår der ytere har rett til å motta offentlig finansiering, herunder særlige kontraktsmessige betingelser, og i særdeleshet kvalitetsstandarder som må overholdes som et vilkår for å motta offentlige midler, for eksempel for sosialtjenester.
- (11) Dette direktiv berører ikke medlemsstatenes tiltak som, i samsvar med fellesskapsretten, er truffet i forhold til beskyttelse eller fremme av kulturelt og språklig mangfold og pluralisme i media, herunder finansiering av disse. Dette direktiv forhindrer ikke medlemsstatene fra å anvende sine fundamentale regler og prinsipper i forbindelse med pressefrihet og ytringsfrihet. Dette direktiv berører ikke medlemsstatenes lover om forbud mot diskriminering på bakgrunn av nasjonalitet eller andre områder som fastsatt i traktatens artikkel 13.

- (12) Dette direktiv har som mål å skape en rettslig ramme for å sikre etableringsadgangen og fri bevegelighet av tjenester mellom medlemsstatene og skal ikke harmonisere eller påvirke strafferetten. Det bør imidlertid ikke være mulig for en medlemsstat å begrense friheten til å yte tjenester ved å anvende bestemmelser i strafferetten som i særlig grad påvirker tilgangen til eller utøvelsen av en tjenestevirksomhet ved å omgå reglene som er fastsatt i dette direktiv.
- 13) Det er også viktig at dette direktiv fullt ut respekterer fellesskapsinitiativ basert på traktatens artikkel 137 med hensyn til å oppnå målsettingene i traktatens artikkel 136 vedrørende fremme av sysselsetting og bedre livs- og arbeidsbetingelser.
- (14) Dette direktiv påvirker ikke arbeids- og ansettelsesvilkår, herunder lengste tillatte arbeidsperioder og korteste tillatte hvileperioder, minste antall feriedager med lønn, minstelønn samt helse, sikkerhet og hygiene på arbeidsplassen, slik som anvendt av medlemsstatene i overensstemmelse med fellesskapsretten, og påvirker heller ikke forhold mellom partene i arbeidslivet, herunder retten til å forhandle og inngå kollektive avtaler, retten til streik og streikeaksjoner, i samsvar med nasjonal rett og praksis som respekterer fellesskapsretten, og kommer heller ikke til anvendelse på tjenester som ytes av vikarbyråer. Dette direktiv påvirker ikke trygdelovgivningene i medlemsstatene.

- (15) Dette direktiv respekterer utøvelsen av grunnleggende rettigheter slik de anerkjennes i medlemsstatene og av Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter og de medfølgende forklaringer, og bringer dem i overensstemmelse med de grunnleggende frihetene fastsatt i traktatens artikkel 43 og 49. Disse grunnleggende rettighetene omfatter blant annet retten til streik og streikeaksjoner, i samsvar med nasjonal rett og praksis som respekterer Fellesskapsrett.
- (16) Dette direktiv omhandler bare ytere som er etablert i en medlemsstat og omfatter ikke spørsmål som vedrører det ytre marked. Det omhandler ikke forhandlinger innen internasjonale organisasjoner for handel av tjenester, i særdeleshet innenfor rammene av Generalavtalen om handel med tjenester (GATS).
- (17) Dette direktiv omfatter bare tjenester som utføres mot et økonomisk vederlag. Tjenester av allmenn interesse omfattes ikke av definisjonen i traktatens artikkel 50 og faller derfor ikke inn under virkeområdet til dette direktiv. Tjenester av allmenn økonomisk interesse er tjenester som utføres mot et økonomisk vederlag og faller derfor inn under virkeområdet til dette direktiv. Visse tjenester av allmenn økonomisk interesse, som for eksempel innen transportsektoren, omfattes imidlertid ikke av virkeområdet til dette direktiv, og for visse andre tjenester av allmenn økonomisk interesse, for eksempel innen posttjenester, kan bestemmelsen om frihet til å yte tjenester fravikes, som fastsatt i dette direktiv. Dette direktiv omhandler ikke finansiering av tjenester av allmenn økonomisk interesse og kommer ikke til anvendelse på støtteordninger som ytes av medlemsstatene, i særdeleshet innen sosialtjenester, i samsvar med Fellesskapets regler for konkurranse. Dette direktiv omhandler ikke oppfølgingen av Kommisjonens hvitbok om tjenester av allmenn interesse.

- (18) Finansielle tjenester bør ekskluderes fra virkeområdet til dette direktiv siden disse virksomhetene er underlagt særlige deler av Fellesskapet regelverk, som dette direktiv rettet mot å oppnå et ekte indre marked for tjenester. Følgelig omfatter denne eksklusjonen alle finansielle tjenester som for eksempel bankvesen, kredittjenester, forsikringstjenester, inkludert gjenforsikringstjenester, yrkesrelaterte eller personlige pensjoner, verdipapirer, investeringer, fond, betalinger, investeringsrådgivning, herunder tjenestene på listen i vedlegg I til europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/48/EC fra 14. juni 2006 om adgang til å starte og utøve virksomhet som kredittinstitusjon¹.
- (19) I lys av vedtakelsen i 2002 av en pakke av rettsakter knyttet til elektroniske kommunikasjonsnettverk og -tjenester, samt til tilknyttede ressurser og tjenester, som har etablert rammeregler for å lette tilgang til disse virksomhetene i det indre marked ved å fjerne de fleste enkeltstående godkjenningsordningene, må saker som omhandles av disse ordningene utelukkes fra virkeområdet til dette direktiv.

¹ EFT L 177 av 30.6.2006, s. 1.

- (20) Ekskluderingen fra anvendelsesområdet med hensyn til saker som gjelder elektroniske kommunikasjonstjenester, som er omfattet av europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/19/EF av 7. mars 2002 om adgang til, og forbindelse med, elektroniske kommunikasjonsnettverk og assosierte fasiliteter (Adgangsdirektivet)¹, 2002/20/EF av 7. mars 2002 om tillatelse til elektroniske kommunikasjonsnettverk og tjenester (Tillatelsesdirektivet)², 2002/21/EF av 7. mars 2002 om et felles rammeverk for elektroniske kommunikasjonsnettverk og tjenester (Rammeverksdirektivet)³, 2002/22/EF av 7. mars 2002 om universelle tjeneste- og forbrukerrettigheter i forbindelse med elektroniske kommunikasjonsnettverk og tjenester⁴ og 2002/58/EF av 12. juli 2002 om behandling av personlige data og personvern i sektor for elektronisk kommunikasjon (Direktiv om personvern og elektronisk kommunikasjon)⁵ bør ikke bare komme til anvendelse på spørsmål som særlig omhandles av de nevnte direktiver, men også på saker der de nevnte direktiver eksplisitt overlater til medlemsstatene muligheten til å treffe visse tiltak på nasjonalt plan.

¹ EFT C 108 av 24.4.2002, s. 7.

² EFT C 108 av 24.4.2002, s. 21.

³ EFT C 108 av 24.4.2002, s. 33.

⁴ EFT C 108 av 24.4.2002, s. 51.

⁵ EFT C 201 av 31.7.2002, s. 37. Direktiv sist endret ved Direktiv 2006/24/EF (EUT L 105, 13.4.2006, s. 54.

- (21) Transporttjenester, inkludert transport i byer, drosjer og ambulanser samt havnetjenester omfattes ikke av virkeområdet til dette direktiv.
- (22) Ekskludering av helsetjenesten omfatter helsetjenester og farmasøytiske tjenester som ytes av helsepersonell til pasienter for å vurdere, vedlikeholde eller gjenopprette deres helsetilstand i de tilfeller der disse virksomhetene er reservert for lovregulert helsepersonell i den medlemsstat der tjenestene ytes.
- (23) Dette direktiv påvirker ikke refusjon av helsetjenester som ytes i en annen medlemsstat enn den der mottakeren av helsetjenesten er bosatt. Dette spørsmålet har vært tatt opp av Domstolen ved flere anledninger, og Domstolen har anerkjent pasientenes rettigheter. Det er viktig å ta opp dette spørsmålet i et annet fellesskapsrettslig virkemiddel for å oppnå større juridisk sikkerhet og klarhet i den utstrekning dette spørsmålet ikke allerede er omhandlet i rådsforordning (EØF) nr. 1408/71 av 14. juni 1971 som vedrører samordning av trygdeordninger av arbeidstakere, selvstendig næringsdrivende og medlemmer av deres familier som flytter innen Fellesskapet¹.
- (24) Audiovisuelle tjenester, uansett overføringsmåte, inkludert kinoer, skal heller ikke omfattes av virkeområdet til dette direktiv. Videre kommer direktivet ikke til anvendelse på støtte som gis av medlemsstater på det audiovisuelle området, som omfattes av Fellesskapets regler om konkurranse.
- (25) Spillevirksomheter, inkludert lotteri- og veddemålstransaksjoner, bør ikke omfattes av virkeområdet til dette direktiv, i lys av disse virksomhetenes særlig art, som medfører at medlemsstatene gjennomfører av retningslinjer knyttet til offentlig orden og forbrukervern.
- (26) Dette direktiv berører ikke anvendelsen av traktatens artikkel 45 virksomhet.

¹ EFT L 149 av 5.7.1971, s. 2. Forordning sist endret ved Europaparlaments og rådsforordning (EF) nr. 629/2006 (EUT L 114 av 27.4.2006, s. 1).

- (27) Dette direktiv omfatter ikke de sosiale tjenester innenfor områdene bolig, barnepleie og støtte til trengende familier og personer som ytes av staten eller av organer eller veldedige organisasjoner som er godkjent for dette formål av staten – på nasjonalt, regionalt eller lokalt plan – med det formål å sikre støtte til de som har et særlig behov på grunn av utilstrekkelig inntektsnivå i familien, helt eller delvis manglende uavhengighet eller til de som risikerer å bli marginalisert. Disse tjenestene er avgjørende for å garantere den grunnleggende retten til menneskelig verdighet og integritet, og er en manifestasjon av prinsippene for sosial utjevning og solidaritet og bør derfor ikke påvirkes av dette direktiv.
- (28) Dette direktiv omhandler ikke finansiering av, eller ordningen for støtte knyttet til, sosiale tjenester. Direktivet påvirker heller ikke kriterier eller betingelser som medlemsstatene setter for å sikre at sosiale tjenester på en effektiv måte utfører en funksjon til gode for den offentlige interesse og sosial utjevning. Dette direktiv skal, i tillegg, ikke berøre prinsippet om universell tjeneste i medlemsstatenes sosialtjeneste.
- (29) I lys av at traktaten fastsetter særlige juridiske grunnlag for skattesaker og for de fellesskapsordninger som allerede er vedtatt på området, må området skattlegging utelates fra virkeområdet til dette direktiv.

- (30) Det er allerede en betydelig del av fellesskapsretten som omhandler tjenestevirksomheter. Dette direktiv bygger på, og utfyller derved, gjeldende fellesskapsrett. Konflikter mellom dette direktiv og andre fellesskapsordninger er identifisert og tatt hensyn til i dette direktiv, inkludert ved hjelp av unntak. Det er imidlertid nødvendig å fastsette en regel for eventuelle gjenværende og unntaksmessige tilfeller der det foreligger en konflikt mellom en bestemmelse i dette direktiv og en bestemmelse i en annen fellesskapsordning. Hvorvidt det foreligger en slik konflikt bør avgjøres i henhold til traktatens regler vedrørende etableringsretten og den frie bevegelse av tjenester.
- (31) Dette direktiv er i overensstemmelse med og påvirker ikke europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/36/EF av 7. september 2005 om godkjenning av faglige kvalifikasjoner¹. Dette direktiv omhandler andre spørsmål enn slike som er knyttet til faglige kvalifikasjoner, for eksempel yrkesansvarsforsikring, kommersiell formidling, tverrfaglige virksomheter og forvaltningsmessig forenkling. Når det gjelder midlertidig tjenesteyting på tvers av grenser, sikrer et unntak fra bestemmelsen om friheten til å yte tjenester i dette direktiv at avdeling II vedrørende fri tjenesteyting i direktiv 2005/36/EF om godkjenning av faglige kvalifikasjoner, ikke påvirkes. Derfor vil ingen av de tiltak som kommer til anvendelse i medlemsstatene der tjenesten ytes i henhold til direktiv 2005/36/EF, påvirkes av bestemmelsen vedrørende friheten til å yte tjenester.

¹ EUT L 255 av 30.9.2005, s. 22.

- (32) Dette direktiv er i overensstemmelse med fellesskapsrett vedrørende forbrukervern, som europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/29/EF av 11. mai 2005 om urimelig handelspraksis i det indre marked (Direktiv om urimelig handelspraksis)¹ og europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2006/2004 av 27. oktober 2004 om samarbeid mellom nasjonale myndigheter med ansvar for håndheving av forbrukervernlovgivning ("forordningen om forbrukervernsamarbeid")².
- (33) De tjenester som omfattes av dette direktiv, vedrører en lang rekke virksomheter som er i stadig forandring, inkludert forretningstjenester som ledelsesrådgivningstjenester, sertifisering og testing; utstyrshåndtering, herunder kontorvedlikehold; annonsering; rekrutteringstjenester og tjenestene til handelsagenter. De tjenestene som omfattes, er også tjenester som ytes både til næringsliv og til forbrukere, som for eksempel juridisk eller økonomisk rådgivning; tjenester vedrørende fast eiendom som eiendomsmekling; anlegg, inkludert tjenestene til arkitekter; distribusjonsvirksomhet; organisering av handelsmesser; bilutleie; reisebyråer. Forbrukertjenester omfattes også, som for eksempel innen turisme, inkludert turguider; fritidstjenester, sportssentre og fornøyelsesparker, og i den utstrekning de ikke er ekskludert fra anvendelsesområdet til dette direktiv, husholdningsstøttetjenester, som for eksempel hjelp for eldre. Disse virksomhetene kan involvere tjenester som krever at tjenesteyter og tjenestemottaker er til stede samtidig, tjenester som krever at tjenestemottakeren eller yteren reiser og tjenester som kan ytes på avstand, inkludert via Internettet.

¹ EUT L 149 av 11.6.2005, s. 22.

² EUT L 364 av 09.12.2004, s. 1. Forordning sist endret ved Direktiv 2005/29/EF.

- (34) I henhold til Domstolens rettspraksis må en vurdering av om visse virksomheter, i særdeleshet virksomheter som er offentlig finansiert eller som ytes av offentlige foretak, utgjør en "tjeneste", skje fra tilfelle til tilfelle i lys av de berørte virksomhetenes særtrekk, særlig måten de ytes på, organiseres og finansieres i vedkommende medlemsstat. Domstolen har hevdet at det avgjørende kjennetegnet for godtgjøring ligger i det faktum at det utgjør vederlag for vedkommende tjenester og har erkjent at kjennetegnet på godtgjøring ikke er til stede når det gjelder de virksomhetene som utføres uten vederlag av staten eller på vegne av staten i sammenheng med dens plikter innenfor områdene sosial, kultur, utdanning og jus, som for eksempel kurs som gis i henhold til det nasjonale utdanningssystemet, eller styringen av trygdeordninger som ikke driver økonomisk virksomhet. Det at tjenestemottakerne betaler et gebyr, for eksempel et undervisnings- eller adgangsgebyr betalt av studenter, for å yte et visst bidrag til driftskostnadene til en ordning, utgjør ikke i seg selv noen godtgjøring fordi tjenesten fremdeles i hovedsak finansieres med offentlige midler. Disse virksomhetene omfattes derfor ikke av definisjonen av tjeneste i traktatens artikkel 50 og faller derfor ikke inn under virkeområdet til dette direktiv.
- (35) Sportsaktiviteter for amatører på ideelt grunnlag er av anselig sosial betydning. De har ofte utelukkende sosiale eller fritidsmessige målsettinger. De utgjør derfor ikke noen økonomisk virksomhet i den betydning som ligger i fellesskapsretten og faller dermed utenfor virkeområdet til dette direktiv.

- (36) Begrepet 'yter' omfatter enhver fysisk person som er borger i en medlemsstat eller enhver juridisk person som driver en tjenestevirksomhet der, enten ved å benytte seg av etableringsadgangen eller av den frie bevegelseheten av tjenester. Begrepet tjenesteyter er dermed ikke begrenset til bare tjenesteyting på tvers av grenser innen rammen for fri bevegelsehet av tjenester, men omfatter også tilfeller der en aktør etablerer seg i en medlemsstat med sikte på å utvikle sin tjenestevirksomhet der. På den annen side omfatter begrepet yter ikke tilfellet der selskaper fra tredjestater har filialer i en medlemsstat, fordi etableringsadgangen og fri bevegelsehet av tjenester i henhold til traktatens artikkel 48 bare kan komme selskaper til gode som er etablert i samsvar med lovgivningen i en medlemsstat og som har sitt forretningskontor, sentraladministrasjon eller viktigste forretningssted innen Fellesskapet. Begrepet 'mottaker' omfatter også borgere i tredjestater som allerede nyter godt av rettigheter de har fått ved fellesskapsrettsakter som forordning (EØF) nr. 1408/71¹ eller direktiv 2003/109/EF av 25. november 2003 om statusen til tredjestatsborgere som er bosatt i medlemsstaten i en lengre periode, forordning (EØF) nr. 859/2003 av 14. mai 2003 som utvider bestemmelsen i forordning (EØF) nr. 1408/71 og forordning (EØF) nr. 574/72 til borgere i tredjestater som ikke allerede er omfattet av disse bestemmelser utelukkende på grunn av sin nasjonalitet², og europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/38/EF av 29. april 2004 om unionsborgeres og deres families rett til å bevege seg og oppholde seg fritt innenfor medlemsstatenes territorium³. Videre har medlemsstatene mulighet til å utvide begrepet tjenestemottaker til andre borgere i tredjestater som befinner seg på vedkommende medlemsstats territorium.

¹ EFT L 16 av 13.1.2004, s.4.

² EFT L 124 sv 25.5.2003, s. 1.

³ EFT L 158 av 30.4.2004, s. 77.

- (37) Det sted der en tjenesteyter er etablert, bør fastsettes i samsvar med Domstolens rettspraksis der begrepet 'etablering' innebærer faktisk utøvelse av en økonomisk virksomhet ved et fast etableringssted for en ikke nærmere fastsatt periode. Dette kravet kan også oppfylles der et selskap blir konstituert for en gitt periode eller der det leier bygningen eller installasjonen der det utøver sin virksomhet. Det kan også oppfylles der en medlemsstat bare gir fullmakter med begrenset varighet i forbindelse med særlige tjenester. En etablering behøver ikke å ha form av et datterforetak, en filial eller et agentur, men kan bestå av et kontor som ledes av yterens eget personale eller av en person som er uavhengig, men har fullmakt til å opptre på permanent grunnlag for foretaket, slik tilfellet er med et agentur. I samsvar med denne definisjonen, som krever at det faktisk utøves en økonomisk virksomhet på etableringsstedet til yteren, utgjør bare en postkasse ingen etablering. I tilfeller der en tjenesteyter har flere etableringssteder, er det viktig å avgjøre fra hvilket etableringssted tjenesteytingen faktisk skjer. I tilfeller der det er vanskelig å avgjøre fra hvilket av flere etableringssteder en gitt tjenesteyting skjer, er dette det sted der yteren har sitt senter for sine virksomheter knyttet til denne aktuelle tjenesten.
- (38) Begrepet "juridiske personer", ifølge Traktatens bestemmelser om etablering, lar økonomiske aktører stå fritt med hensyn til å velge hvilken juridisk form de anser som egnet til å drive sin virksomhet. Følgelig er "juridiske personer" i traktatens betydning alle foretak som er konstituert i henhold til, eller styrt av, lovgivningen i en medlemsstat, uansett juridisk form.

- (39) Begrepet "godkjenningsordning" omfatter blant annet forvaltningsmessige framgangsmåter for å gi tillatelser, lisenser, godkjenninger eller ordninger, samt en plikt, for å kunne utøve vedkommende virksomhet, til å være registrert som medlem av et yrke eller være oppført i et register, en medlemsrulle eller en database, være offisielt utpekt til et organ eller motta et kort som attesterer medlemskap i et bestemt yrke. Godkjenning kan gis ikke bare ved en formell beslutning, men også ved en implisitt beslutning som for eksempel oppstår dersom det ikke kommer noen reaksjon fra vedkommende myndighet eller ved at den berørte part må vente på en bekreftelse på mottak av en erklæring for å kunne begynne vedkommende virksomhet eller på at nevnte erklæring skal bli rettsgyldig.
- (40) Begrepet 'allmenne hensyn' som det vises til i enkelte bestemmelser i dette direktiv, er utviklet gradvis av Domstolen i sin rettspraksis i tilknytning til traktatens artikkel 43 og 49 og kan fortsatt utvikle seg. Begrepet slik det er anerkjent i Domstolens rettspraksis, omfatter minst følgende grunner: Offentlig orden, offentlig sikkerhet og folkehelsen i den betydning som er gitt i traktatens artikkel 46 og 55, opprettholdelse av orden i samfunnet, målsettinger for sosialpolitikk, vern av tjenestemottakere, forbrukervern, vern av arbeidstakere, inkludert sosial trygghet for arbeidstakere, dyrevelferd, bevaring av den finansielle balansen i trygdesystemet, forhindring av bedrageri, forhindring av illojal konkurranse, vern av natur- og bymiljøet, herunder by- og regionplanlegging, vern av kreditorer, sikring av god rettsadministrasjon, trafiksikkerhet, vern av intellektuell eiendom, målsettinger for kulturpolitikk, herunder sikring av ytringsfriheten til ulike elementer, særlig sosiale, kulturelle, religiøse og filosofiske samfunnsverdier, behovet for å sikre et høyt utdanningsnivå, opprettholdelse av pressens mangfold og fremme av nasjonalspråket, bevaring av den nasjonale historiske og kunstneriske arven, samt veterinærpolitikk.

- (41) Begrepet ”offentlig politikk”, som tolket av Domstolen, dekker beskyttelse av en genuin og tilstrekkelig alvorlig trussel som berører en av samfunnets fundamentale interesser, og kan særlig inkludere saker vedrørende menneskeverdighet, beskyttelse av mindreårige og svake voksne og dyrevelferd. På liknende måte inkluderer begrepet offentlig sikkerhet saker om offentlig trygghet.
- (42) De regler som er knyttet til forvaltningsmessige framgangsmåter skal ikke ha som mål å harmonisere forvaltningsmessige framgangsmåter, men å fjerne unødig tyngende godkjenningsordninger, framgangsmåter og formaliteter som er til hinder for etableringsadgangen og at det skapes nye tjenesteytende foretak.

- (43) En av de mest grunnleggende vanskelighetene, særlig for små og mellomstore bedrifter, med hensyn til å få tilgang til tjenestevirksomheter og utøve disse, er de forvaltningsmessige framgangsmåtenes kompleksitet, varighet og juridisk usikkerhet. Av denne grunn, og etter eksemplet satt av visse initiativer for modernisering og god forvaltningspraksis på fellesskapsplan og nasjonalt plan, er det nødvendig å fastsette prinsipper for forvaltningsmessig forenkling, blant annet ved å innførebegrensning av plikten til forutgående godkjenning i saker der dette er avgjørende og innføring av prinsippet om stilltiende godkjenning av vedkommende myndigheter etter at en viss tid er gått. Slike moderniseringstiltak, som samtidig beholder kravene til innsyn og ajourføring av opplysninger knyttet til aktører, er ment å fjerne hindringene, utgiftene og de avskrekkende virkningene som oppstår, for eksempel av unødvendige eller overdrevent kompliserte og tyngende framgangsmåter, overlapping av framgangsmåter, "formalisme" ved innsending av dokumenter, bruken av vilkårlige fullmakter av vedkommende myndigheter, ubestemte eller overdrevent lange perioder før det gis noe svar, begrenset varighet på gyldigheten av tillatelser som gis, samt uforholdsmessige honorarer og sanksjoner. Slik praksis har særlig en betydelig avskrekkende virkning på ytere som ønsker å utvikle sin virksomhet i andre medlemsstater og krever en samordnet modernisering innenfor et større indre marked på tjuet fem medlemsstater.

- (44) Medlemsstatene bør, der dette er hensiktsmessig, innføre skjemaer som er harmonisert på fellesskapsplan og fastsatt av Kommisjonen, som skal tjene som svarende til sertifikater, attesteringer eller andre dokumenter i tilknytning til etableringen.
- (45) For å se nærmere på behovet for å forenkle framgangsmåter og formaliteter skal medlemsstatene særlig kunne ta i betraktning framgangsmåtenes nødvendighet, antall, mulige overlapping, utgifter, klarhet, tilgjengelighet samt den forsinkelse og de praktiske vanskelighetene som de ville føre til for vedkommende yter.
- (46) For å lette tilgang til tjenestevirksomheter og utøvelse av disse i det indre marked, er det nødvendig å komme fram til en felles målsetting for alle medlemsstatene om forvaltningsmessig forenkling og å fastsette bestemmelser blant annet vedrørende retten til informasjon, elektroniske framgangsmåter og opprettelsen av en ramme for godkjenningsordninger. Andre tiltak vedtatt på nasjonalt plan for å oppfylle denne målsettingen kan innebære en reduksjon av antallet framgangsmåter og formaliteter som kommer til anvendelse på tjenestevirksomheter og en begrensning av slike framgangsmåter og formaliteter til de som er avgjørende for å nå en målsetting av allmenn interesse og som ikke overlapper hverandre med hensyn til innhold eller formål.

- (47) Med forvaltningsmessig forenkling som mål bør generelle formelle krav, så som framlegging av originaldokumenter, bekreftede kopier eller en bekreftet oversettelse, ikke pålegges, unntatt der det er objektivt begrunnet i allmenne hensyn, så som vern av arbeidstakere, folkehelsen, miljøvern eller forbrukervern. Det er også nødvendig å sikre at en godkjenning normalt sett tillater tilgang til, eller utøvelse av, en tjenestevirksomhet på hele det nasjonale territoriet, med mindre en ny godkjenning for hver enkelt etablering, for eksempel for hvert nytt supermarked, eller en godkjenning som er begrenset til en bestemt del av det nasjonale territoriet er objektivt begrunnet i allmenne hensyn.
- (48) For ytterligere forenkling av administrative prosedyrer, er det hensiktsmessig å sørge for at hver yter har ett enkelt sted der denne kan fullføre alle framgangsmåter og formaliteter (heretter kalt nasjonale kontaktpunkter). Antallet nasjonale kontaktpunkter per medlemsstat kan variere i henhold til regional eller lokal kompetanse eller i samsvar med de aktuelle virksomhetene. Opprettelsen av nasjonale kontaktpunkter kommer ikke i konflikt med fordelingen av funksjoner mellom vedkommende myndigheter innen hvert enkelt nasjonale system. Der det er flere myndigheter på regionalt eller lokalt plan som kan være vedkommende myndighet, kan en av dem påta seg rollen som nasjonalt kontaktpunkt og koordinator. Nasjonale kontaktpunkter kan ikke bare opprettes av forvaltningsmyndigheter, men også av handels- eller håndverkskamre, eller av yrkesorganisasjoner eller private organer som en medlemsstat bestemmer seg for å overlate denne funksjonen til. Nasjonale kontaktpunkter har en viktig rolle å spille når det gjelder å gi hjelp til ytere, enten som den direkte vedkommende myndighet som utsteder de dokumenter som er nødvendige for å få tilgang til en tjenestevirksomhet eller som et mellomledd mellom yteren og direkte vedkommende myndighet.

- (49) Det gebyr som kan kreves av nasjonale kontaktpunkter, bør stå i forhold til utgiftene til de framgangsmåter og formaliteter som de hører til. Dette hindrer ikke at medlemsstatene kan pålegge nasjonale kontaktpunkter å kreve inn andre forvaltningsmessige gebyrer som for eksempel gebyr for tilsynsmyndigheter.
- (50) Det er nødvendig for ytere og mottakere å ha enkel tilgang til visse typer informasjon. Det er opp til hver enkelt medlemsstat å bestemme, innen rammene av dette direktiv, hvordan informasjon skal gis til ytere og mottakere. Medlemsstatenes plikt til å sikre at relevant informasjon er lett tilgjengelig for ytere og mottakere, kan oppfylles ved å gjøre denne informasjonen tilgjengelig på et nettsted. Enhver opplysning bør legges fram på en klar og utvetydig måte.
- (51) Informasjon gitt til ytere og mottakere av tjenester skal særlig inneholde informasjon om framgangsmåter og formaliteter, kontaktopplysninger for vedkommende myndigheter, vilkår for tilgang til offentlige registre og databaser og informasjon vedrørende tilgjengelig klageadgang og kontaktopplysninger for sammenslutninger og organisasjoner som ytere eller mottakere kan få praktisk hjelp fra. Vedkommende myndigheters plikt til å bistå ytere og mottakere omfatter ikke å gi juridisk rådgivning i enkeltsaker. Det bør likevel gis generell informasjon om hvordan kravene normalt blir fortolket eller anvendt. Spørsmål som ansvar for ukorrekt eller villedende informasjon er det opp til medlemsstatene å avgjøre.

- (52) Opprettelsen, i rimelig nær framtid, av elektroniske medier for å fullføre framgangsmåter og formaliteter vil være avgjørende for forvaltningsmessig forenkling på området for tjenestevirksomheter, og til fordel for ytere, mottakere og vedkommende myndigheter. For å oppfylle denne plikten med hensyn til resultater, kan det være behov for å vedta nasjonal lovgivning og andre regler som kommer til anvendelse på tjenester. Denne plikten skal ikke forhindre medlemsstater i å sørge for andre midler for å fullføre slike framgangsmåter og formaliteter, i tillegg til elektroniske medier. Det faktum at det må være mulig å fullføre disse framgangsmåtene og formalitetene på avstand, betyr særlig at medlemsstatene må sikre at de kan fullføres på tvers av grenser. Plikten med hensyn til resultater omfatter ikke framgangsmåter eller formaliteter som ut fra sin art er umulig å fullføre på avstand. Dette innvirker heller ikke på medlemsstatenes lovgivning med hensyn til bruk av språk.
- (53) Bevilgning av lisenser for enkelte tjenestevirksomheter kan kreve et intervju med søkeren av den vedkommende myndighet for å vurdere søkerens personlige integritet og velegnethet for å utøve den tjenesten det gjelder. I slike tilfeller kan det være at ferdiggjøringen av formaliteter ved hjelp av elektroniske hjelpemidler ikke er passende.

- (54) Muligheten til å få tilgang til en tjenestevirksomhet skal bare underlegges godkjenning av vedkommende myndigheter dersom avgjørelsen oppfyller kriteriene om likebehandling, nødvendighet og forholdsmessighet. Dette betyr særlig at godkjenningsordninger bare bør være tillatt der en etterkontroll ikke vil være effektiv på grunn av at det i etterhånd vil være umulig å slå fast eventuelle feil ved de aktuelle tjenestene, idet det tas behørig hensyn til den risiko og de farer som vil kunne oppstå dersom det ikke har skjedd en forutgående kontroll. Bestemmelsen i dette direktiv kan imidlertid ikke benyttes til å begrunne godkjenningsordninger som forbyr av andre fellesskapsordninger som europaparlaments- og rådsdirektiv 1999/93/EF om en fellesskapsramme for elektroniske signaturer¹, eller europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/31/EF om visse rettslige aspekter ved informasjonssamfunnstjenester, særlig elektronisk handel, i det indre marked ("Direktivet om elektronisk handel")². Resultatene av prosessen med gjensidig evaluering vil gjøre det mulig å avgjøre på fellesskapsplan hvilke typer virksomheter godkjenningsordninger bør fjernes for.
- (55) Dette direktiv skal ikke berøre medlemsstatenes mulighet til å tilbakekalle godkjenninger etter at de er gitt, dersom vilkårene for tildelingen av godkjenningen ikke lenger er oppfylt.

¹ EFT L 13 av 19.1.2000, s. 12.

² EFT L 178 av 17.7.2000, s. 1.

- (56) I henhold til Domstolens retspraksis utgjør folkehelsen, forbrukervern, dyrehelse og vern av bymiljø allmenne hensyn. Slike allmenne hensyn kan begrunne anvendelsen av godkjenningsordninger og andre begrensninger. Ingen slike godkjenningsordninger eller begrensninger skal imidlertid innebære forskjellsbehandling på grunnlag av nasjonalitet. Videre må prinsippene om nødvendighet og forholdsmessighet alltid respekteres.
- (57) Bestemmelsene i dette direktiv vedrørende godkjenningsordninger bør gjelde for saker der tilgang til eller utøvelse av en tjenestevirksomhet av aktører krever en avgjørelse fra vedkommende myndighet. Dette berører verken avgjørelser av vedkommende myndigheter om å opprette et offentlig eller privat foretak for å yte en bestemt tjeneste, og heller ikke at vedkommende myndigheter inngår kontrakter om å yte en bestemt tjeneste som er underlagt reglene for offentlige innkjøp, siden dette direktiv ikke omhandler offentlige innkjøp.
- (58) For å lette tilgang til og utøvelse av tjenestevirksomheter, er det viktig å evaluere og rapportere om godkjenningsordninger og begrunnelsene for disse. Plikten til slik rapportering berører bare det faktum at godkjenningsordninger faktisk eksisterer og ikke kriteriene og vilkårene for at en slik godkjenning gis.
- (59) Godkjenningen bør vanligvis gjøre yteren i stand til å få tilgang til tjenestevirksomheten, eller til å utøve denne virksomheten, på hele det nasjonale territoriet, bortsett fra i tilfeller der en territorial begrensning er begrunnet i allmenne hensyn. Miljøvern kan for eksempel begrunne kravet om en enkeltstående godkjenning for hver installasjon på medlemsstatens nasjonale territorium. Denne bestemmelsen skal ikke påvirkeregional eller lokal kompetanse for tildeling av godkjenninger i medlemsstatene.

- (60) Dette direktiv, og i særdeleshet bestemmelsene vedrørende godkjenningsordninger og det territoriale omfanget av en godkjenning, skal ikke påvirke inndelingen av regional eller lokal kompetanse i medlemsstatene, herunder regionalt og lokalt selvstyre og bruken av offisielle språk.
- (61) Bestemmelsen som vedrører eventuell overlappning av vilkår for å gi en godkjenning, forhindrer ikke at medlemsstatene anvender sine egne vilkår som angitt i godkjenningsordningen. Den krever bare at vedkommende myndigheter, når de vurderer om disse vilkårene er oppfylt av søkeren, tar hensyn til de tilsvarende vilkårene som allerede er oppfylt av søkeren i en annen medlemsstat. Denne bestemmelsen krever ikke at det anvendes vilkår for tildeling av godkjenning som inngår i godkjenningsordningen i en annen medlemsstat.
- (62) I tilfeller der antall tilgjengelige godkjenninger for en virksomhet er begrenset på grunn av knapphet på naturressurser eller teknisk kapasitet, skal det vedtas en framgangsmåte for utvelging blant flere potensielle kandidater, med det mål gjennom åpen konkurranse å utvikle kvaliteten og vilkårene for levering av tjenester tilgjengelig for brukerne. En slik framgangsmåte skal garantere innsyn og upartiskhet, og de godkjenningen som gis, må ikke ha for lang varighet eller være underlagt automatisk fornyelse eller gi fordeler for den yteren hvis godkjenning akkurat har utløpt. Særlig skal varigheten på godkjenningen som gis, være fastsatt på en slik måte at den ikke setter restriksjoner for eller begrenser fri konkurranse ut over det som er nødvendig for å gjøre yteren i stand til å få tilbake utgiftene av sin investering og til å gi en rimelig avkastning på den investerte kapitalen. Denne bestemmelsen skal ikke forhindre at medlemsstatene begrenser antallet godkjenninger av andre grunner enn knapphet på naturressurser eller teknisk kapasitet. Disse godkjenningene vil i alle tilfeller være underlagt de andre bestemmelsene i dette direktiv vedrørende godkjenningsordninger.

- (63) Ved mangel på ulike avtaler, dersom det ikke gis noe svar innen et bestemt tidsrom, skal godkjenning anses for å være gitt. Ulike ordninger kan imidlertid fastsettes for visse virksomheter, der dette er objektivt begrunnet i allmenne hensyn, inkludert en legitim interesse av tredjepart. Slike ulike avtaler kan inkludere nasjonale regler der det slås fast at dersom det ikke gis noe svar fra vedkommende myndighet, anses søknaden som avslått, et avslag som er åpen for å prøves for rettsapparatet.
- (64) For å etablere et ekte indre marked for tjenester er det nødvendig å avskaffe alle restriksjoner for etableringsretten og den frie bevegelse av tjenester som fremdeles er nedfelt i lovgivningen i visse medlemsstater og som ikke er forenlige med henholdsvis artikkel 43 og 49 i traktaten. De restriksjonene som skal forbys, påvirker særlig det indre marked for tjenester og bør systematisk fjernes så snart som mulig.

- (65) Etableringsadgangen innebærer særlig prinsippet om likebehandling, som medfører forbud ikke bare av all forskjellsbehandling på grunn av nasjonalitet, men også all indirekte forskjellsbehandling av andre grunner, men som vil kunne gi samme resultat. Tilgang til en tjenestevirksomhet eller utøvelse av en slik virksomhet i en medlemsstat, enten som primær eller sekundær virksomhet, skal dermed ikke underlegges kriterier som etableringssted, bosted, hjemsted eller stedet der tjenestevirksomheten primært ytes. Disse kriteriene skal imidlertid ikke inkludere krav om at en yter, eller en av yterens ansatte eller en representant, pålegges å være til stede under utøvelsen av virksomheten når dette er begrunnet med overliggende hensyn til allmenne interesser. På samme måte kan en medlemsstat ikke begrense den rettslige handleevnen eller retten til å ta ut søksmål for selskaper som er dannet i samsvar med lovgivningen i en annen medlemsstat på hvis territorium de primært er etablert. Videre kan en medlemsstat ikke gi noen fordel til ytere som har en særlig nasjonal eller lokal sosioøkonomisk tilknytning, og kan heller ikke legge begrensninger på, vedrørende sted for etableringen, yterens frihet til å anskaffe, utnytte eller avgi rettigheter og varer eller til å få tilgang til ulike former for kreditt eller husvære i den grad disse valgene er nyttige for tilgang til yterens virksomhet eller for en effektiv utøvelse av tjenesteytingen.
- (66) Tilgang til eller utøvelse av en tjenestevirksomhet på en medlemsstats territorium skal ikke være underlagt en økonomisk prøve. Forbudet mot økonomiske prøver som en forutsetning for å gi en godkjenning omfatter økonomiske prøver i seg selv, men ikke krav som er objektivt begrunnet i allmenne hensyn, som for eksempel vern av bymiljøet, sosialpolitikk og målsettinger for folkehelsen. Dette forbudet skal ikke påvirke utøvelsen av de fullmakter som tilligger myndigheter med ansvar for anvendelse av konkurranselovgivningen.

- (67) Når det gjelder finansielle garantier eller forsikring, skal forbudet mot krav bare vedrøre den plikten om at nødvendig finansiell garanti eller forsikring må framskaffes fra en finansinstitusjon etablert i vedkommende medlemsstat.
- (68) Når det gjelder forhåndsregistrering, skal forbudet mot krav bare vedrøre plikten om at yteren før etablering må være forhåndsregistrert i en gitt periode i et register i vedkommende medlemsstat.
- (69) For å samordne moderniseringen av nasjonale lover og forskrifter på en måte som er i overensstemmelse med kravene til det indre marked, er det nødvendig å evaluere visse nasjonale krav som innebærer likebehandling som etter sin art alvorlig vil kunne begrense eller til og med hindre tilgang til eller utøvelse av en virksomhet i henhold til etableringsadgangen. Denne evalueringsprosessen er begrenset til hvorvidt disse kravene er forenlige med de kriteriene som allerede er fastsatt av Domstolen vedrørende etableringsadgangen. Den skal ikke berøre anvendelsen av Fellesskapets konkurranselovgivning. I de tilfeller der slike krav innebærer forskjellsbehandling eller ikke er objektivt begrunnet i allmenne hensyn eller der de er uforholdsmessige, må de avskaffes eller endres. Utfallet av denne vurderingen vil være forskjellig i henhold til arten av virksomhetene og den berørte offentlige interesse. Slike krav kan særskilt være fullt ut begrunnet når de støtter sosialpolitiske målsettinger.

- (70) I dette direktiv kan tjenester bare anses som tjenester av allmenn økonomisk interesse i dette direktiv og uten at dette berører traktatens artikkel 16, dersom de ytes i utførelsen av en særlig oppgave av offentlig interesse som vedkommende medlemsstat har overlatt til yteren. Slik overlatelse skal foretas i form av en eller flere rettsakter, hvis form fastsettes av hver enkelt medlemsstat, og skal angi den nøyaktige arten av den særlige oppgaven.
- (71) Den gjensidige evalueringsprosessen som fastsettes i dette direktiv, skal ikke påvirke medlemsstatenes frihet til i egen lovgivning å fastsette et høyt nivå med hensyn til vern av offentlige interesser, særlig når det gjelder sosialpolitiske målsettinger. Den gjensidige evalueringsprosessen må dessuten ta fullt ut hensyn til særegenhetene til de nevnte tjenester av allmenn økonomisk interesse og til de særlige oppgavene som er knyttet til disse. Dette kan begrunne visse restriksjoner på etableringsadgangen, særlig der slike restriksjoner gjelder vern av folkehelsen og sosialpolitiske målsettinger, og der disse oppfyller vilkårene i artikkel 15 nr. 3) bokstav a), b) og c). Når det for eksempel gjelder plikten til å ha en bestemt juridisk form for kunne utøve visse tjenester på det sosiale området, har Domstolen allerede anerkjent at krav som pålegger yteren å ha et ideelt grunnlag, kan være begrunnet.
- (72) Tjenester av allmenn økonomisk interesse er overlatt viktige oppgaver vedrørende sosial og territorial sammenheng. Utførelsen av disse oppgavene skal ikke være til hinder som et resultat av evalueringsprosessen som dette direktiv har ansvar for. Nødvendige krav for ferdiggjørelsen av slike oppgaver skal ikke bli berørt av denne prosessen, mens, samtidig, ubegrunnede restriksjoner av etableringsadgang skal tas opp.

- (73) Restriksjonene som skal undersøkes, omfatter nasjonale regler som av andre grunner enn de som er knyttet til faglige kvalifikasjoner, reserverer tilgang til visse virksomheter for særlige ytere. Disse restriksjonene omfatter også plikter for en tjenesteyter til å ha en bestemt juridisk form, særlig at denne skal være en juridisk person, være et selskap med individuelt eierskap, være en ideell organisasjon eller et selskap som utelukkende er eid av fysiske personer, samt krav som gjelder et selskaps aksjeeierforhold, i særdeleshet pliktene til å holde til side et minimumsbeløp av kapitalen for visse tjenestevirksomheter eller å inneha en særlig kvalifikasjon for å kunne ha risikovillig kapital i eller lede visse selskaper. Evalueringen av om faste minimums- og/eller maksimumspriser er forenlige med etableringsadgangen berører bare priser som er pålagt av vedkommende myndigheter, spesielt for visse former for tjenesteyting og for eksempel ikke for generelle regler for prisfastsettelse som utleie av husvære.
- (74) Den gjensidige evalueringsprosessen betyr at i løpet av perioden for innarbeiding i nasjonal lovgivning vil medlemsstatene først måtte utføre en kartlegging av statenes respektive lovgivning for å slå fast om de forannevnte kravene finnes i deres rettssystemer, og medlemsstatene må senest ved utløpet av perioden for innarbeiding i nasjonal lovgivning utarbeide en rapport om resultatene av denne kartleggingen. Hver slik rapport skal oversendes til alle de andre medlemsstatene samt til berørte parter. Medlemsstatene skal deretter ha seks måneder på seg til å oversende sine syn på disse rapportene. Senest ett år etter dette direktivs transponering, skal Kommisjonen utarbeide en sammendragsrapport, eventuelt fulgt av forslag til ytterligere initiativer. Om nødvendig kan Kommisjonen, i samarbeid med medlemsstatene, bistå medlemsstatene i å utforme en felles metode.
- (75) Det faktum at dette direktiv angir et antall krav som skal avskaffes eller evalueres av medlemsstatene i løpet av perioden for innarbeiding i nasjonal lovgivning, berører ikke eventuelle traktatbruddsbehandlinger mot en medlemsstat for at denne har unnlatt å oppfylle sine plikter i henhold til traktatens artikkel 43 eller 49.

- (76) Dette direktiv berører ikke anvendelsen av traktatens artikkel 28 - 30 om fri bevegelse av varer. De restriksjoner som er forbudt i henhold til bestemmelsen om friheten til å yte tjenester omfatter krav vedrørende tilgang til tjenestevirksomheter eller til utøvelse av disse og ikke de krav som gjelder for varer som sådanne.
- (77) Der en aktør reiser til en annen medlemsstat for å utøve en tjenestevirksomhet, bør det skilles mellom situasjoner som omfattes av etableringsadgangen og de som, på grunn av de aktuelle virksomhetenes midlertidige art, omfattes av den frie bevegelsen av tjenester. Når det gjelder skillet mellom anvendelsen av henholdsvis etableringsadgangen og fri bevegelse av tjenester, er det viktigste elementet i henhold til Domstolens rettspraksis spørsmålet om hvorvidt aktøren er etablert i den medlemsstaten der vedkommende yter den aktuelle tjenesten. Dersom yteren er etablert i den medlemsstaten der tjenesten ytes, faller denne inn under virkeområdet for anvendelse av etableringsadgangen. Dersom yteren derimot ikke er etablert i den medlemsstaten der tjenesten ytes, omfattes yterens virksomhet av den frie bevegelsen av tjenester. Domstolen har konsekvent hevdet at den midlertidige arten av vedkommende virksomheter må fastsettes i lys av ikke bare varigheten av tjenesteytingen, men også av dens regularitet, periodiske art eller kontinuitet. I alle tilfeller betyr det faktum at virksomheten er av midlertidig art, ikke at yteren ikke kan utstyre seg med en form for infrastruktur i vertsstaten, som for eksempel et kontor, lokaler eller konsultasjonsrom, i den grad slik infrastruktur er nødvendig for å kunne yte den aktuelle tjenesten.

- (78) For å sikre en effektiv gjennomføring av den frie bevegelseheten av tjenester og for å sikre at mottakere og ytere kan nyte godt av og levere tjenester i hele Fellesskapet uansett grenser, er det nødvendig å klargjøre i hvilken utstrekning krav fra de medlemsstatene der tjenesten ytes, kan pålegges. Det er absolutt nødvendig å fastsette at bestemmelsen om frihet til å yte tjenester ikke er til hinder for at de medlemsstatene der tjenesten ytes og i overensstemmelse med prinsippene i artikkel 16 nr. 1) bokstav a) - c), pålegger særlige krav begrunnet i offentlig orden eller offentlig sikkerhet eller for vern av folkehelsen eller miljøet.
- (79) Domstolen har konsekvent hevdet at en medlemsstat beholder retten til å treffe tiltak for å forhindre ytere i på bedragerisk vis å oppnå fordeler grunnet på prinsippene for det indre marked. Hva som utgjør bedragerisk vis med hensyn til en yter, må fastsettes i hvert enkelt tilfelle.
- (80) Det er nødvendig å sikre at ytere kan ta med seg utstyr som er en integrert del av tjenesteytingen når de reiser for å yte tjenester i en annen medlemsstat. Det er i særdeleshet viktig å unngå tilfeller der tjenesten ikke kan ytes uten utstyret, situasjoner der ytere pådrar seg ekstra utgifter, for eksempel ved å måtte leie eller kjøpe utstyr som er forskjellig fra det de normalt benytter eller ved i betydelig grad å måtte endre den måten de normalt utfører sin virksomhet på.

- (81) Begrepet utstyr viser ikke til fysiske gjenstander som enten leveres av yteren til klienten eller som blir en del av en fysisk gjenstand som et resultat av tjenestevirksomheten, som for eksempel byggematerialer eller reservedeler eller gjenstander som blir forbrukt eller som blir tilbake som følge av tjenesteytingen, for eksempel brensel, eksplosiver, fyrverkeri, plantevernmidler, gifter eller legemidler.
- (82) Forordningene av dette direktiv skal ikke utelukke medlemsstaters anvendelse av regler om arbeidsforhold. Regler fastsatt ved lov, regulering eller administrative forordninger skal, i henhold til Traktaten, være begrunnet med årsaker i forhold til beskyttelse av arbeidstakere og likebehandling, nødvendig og proporsjonell, som tolket av Domstolen, og overholde annen relevant fellesskapsrett.
- (83) Det er nødvendig å slå fast at bestemmelsen om frihet til å yte tjenester bare kan fravikes på de områdene som omfattes av unntaksbestemmelser. Disse unntaksbestemmelsene er nødvendige for å ta hensyn til nivået for integrering av det indre marked eller visse fellesskapsordninger knyttet til tjenester som en tjenesteyter er underlagt anvendelsen av i henhold til en annen lovgivning enn lovgivningen i etableringsstaten. Videre og unntaksvis kan det treffes tiltak mot en gitt tjenesteyter i visse enkeltsaker og underlagt visse strenge prosedyremessige og vesentlige vilkår. I tillegg bør enhver restriksjon av fri bevegelighet av tjenester unntaksvis bare tillates dersom den er i overensstemmelse med grunnleggende rettigheter, som utgjør en integrert del av de generelle rettsprinsippene nedfelt i Fellesskapet rettsorden.
- (84) Unntaket fra bestemmelsen om friheten til å yte tjenester vedrørende posttjenester skal omfatte både virksomheter reservert for den allmenne yteren og andre posttjenester.

- (85) Unntaket fra bestemmelsen om friheten til å yte tjenester knyttet til innkreving av gjeld gjennom domstolene og henvisningen til en mulig framtidig harmoniseringsordning skal bare vedrøre tilgang til og utøvelse av virksomheter som faktisk består av å bringe saker inn for en domstol i forbindelse med innkreving av gjeld.
- (86) Dette direktiv skal ikke få noen virkning for arbeids- og ansettelsesvilkår som i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 96/71/EF av 16. desember 1996 angående beordring av arbeidere innen rammene av tjenesteforordningen¹, kommer til anvendelse på arbeidstakere som er utsendt for å yte en tjeneste på en annen medlemsstats territorium. I slike tilfeller fastsetter direktiv 96/71/EF at ytere må opptre i overensstemmelse med de arbeids- og ansettelsesvilkår på et avgrenset antall områder som kommer til anvendelse i den medlemsstaten der tjenesten ytes. Disse områdene er lengste tillatte arbeidsperioder og korteste tillatte hvileperioder, minste antall feriedager med lønn, minstelønn, inkludert overtidsbetaling, vilkår for utleie av arbeidstakere, særlig vern av arbeidstakere utleid av vikarbyråer, helse, sikkerhet og hygiene på arbeidsplassen, vernetiltak med hensyn til arbeids- og ansettelsesvilkår for gravide eller kvinner som nettopp har født og for barn og ungdom, samt likebehandling mellom menn og kvinner og andre bestemmelser om likebehandling. Dette gjelder ikke bare arbeids- og ansettelsesvilkår som er fastlagt i lovgivningen, men også de som er fastlagt i tariffavtaler eller voldgiftskjennelser som er offisielt godkjent eller som faktisk har allmenn gyldighet i betydningen til direktiv 96/71/EF. Videre bør dette direktiv ikke hindre medlemsstatene i å anvende arbeids- og ansettelsesvilkår på andre områder enn de områder som er nevnt i artikkel 3 nr. 1 i direktiv 96/71/EF når det dreier seg om den offentlige orden.

¹ EFT L 18, 21.1.1997, s.1.

- (87) Dette direktiv skal heller ikke få noen virkning for arbeids- og ansettelsesvilkår i tilfeller der en arbeidstaker som er ansatt for å yte en tjeneste på tvers av grenser, blir rekruttert i den medlemsstaten der tjenesten ytes. Videre påvirker dette direktiv heller ikke retten til medlemsstatene der tjeneste ytes til å fastsette hvorvidt det dreier seg om ansettelsesforhold og skillet mellom selvstendig næringsdrivende og ansatte, inkludert "falske selvstendig næringsdrivende". I denne sammenheng er det viktigste kjennetegnet på et ansettelsesforhold i betydningen til traktatens artikkel 39 at en person i en viss periode yter tjenester for og under ledelse av en annen person som den førstnevnte mottar godtgjøring for. Enhver virksomhet som en person utfører utenfor et forhold der denne er underordnet en annen person, må klassifiseres som en virksomhet som selvstendig næringsdrivende i henhold til traktatens artikkel 43 og 49.
- (88) Bestemmelsen om frihet til å yte tjenester kommer ikke til anvendelse i tilfeller der en virksomhet i en medlemsstat, i overensstemmelse med fellesskapsretten, er reservert for en bestemt profesjon, for eksempel krav om at bare advokater har rett til drive juridisk rådgivning.
- (89) Unntaket fra bestemmelsen om friheten til å yte tjenester i saker knyttet til registrering av kjøretøy leaset i en annen medlemsstat enn der de benyttes, følger av Domstolens rettspraksis, som har godkjent at en medlemsstat kan pålegge en slik plikt, i samsvar med vilkårene for forholdsmessighet, når det gjelder kjøretøy som benyttes på medlemsstatens territorium. Dette unntaket omfatter ikke tilfeldig eller midlertidig utleie.

- (90) Kontraktsmessige forhold mellom tjenesteyter og klient og mellom arbeidsgiver og ansatt bør ikke være underlagt dette direktiv. Lovgivningen som kommer til anvendelse med hensyn til yterens plikter i eller utenfor kontraktsforhold skal fastsettes av internasjonale privatrettslige regler.
- (91) Det er i unntaks- og enkeltsaker nødvendig å gi medlemsstatene mulighet til å treffe tiltak som fraviker bestemmelsen om friheten til å yte tjenester når det gjelder en tjenesteyter som er etablert i en annen medlemsstat, begrunnet i tjenestesikkerheten. Det bør imidlertid bare være mulig å treffe slike tiltak i mangel av harmonisering på fellesskapsplan.
- (92) Restriksjoner i strid med dette direktiv på fri bevegelighet av tjenester kan oppstå ikke bare av tiltak som kommer til anvendelse på ytere, men også av de mange hindringene for bruken av tjenester for tjenestemottakere, særlig forbrukere. Dette direktiv nevner som eksempel visse typer restriksjoner som er anvendt på en tjenestemottaker som ønsker å benytte en tjeneste som utføres av en tjenesteyter etablert i en annen medlemsstat. Dette omfatter også tilfeller der mottakere av en tjeneste er underlagt en plikt til å få godkjenning fra eller til å avgi en erklæring til vedkommende myndigheter for å kunne motta en tjeneste fra en tjenesteyter som er etablert i en annen medlemsstat. Dette gjelder ikke generelle godkjenningsordninger som også kommer til anvendelse på bruken av en tjeneste som leveres av en yter etablert i samme medlemsstat.

- (93) Begrepet 'finansiell bistand' som benyttes for bruken av en bestemt tjeneste, skal ikke komme til anvendelse på støtteordninger som gis av medlemsstater, særlig innen sosialsektoren eller kultursektoren, og som omfattes av Fellesskapets regler om konkurranse, eller på generell finansiell støtte som ikke er knyttet til bruken av en bestemt tjeneste, for eksempel stipendier eller lån til studenter.
- (94) I samsvar med traktatens regler om fri bevegelighet av tjenester, er forskjellsbehandling på grunn av mottakerens nasjonalitet eller nasjonalt eller lokalt bosted forbudt. Slik forskjellsbehandling kan ha form av en plikt, bare pålagt borgere av andre medlemsstater, om å levere originaldokumenter, bekreftede kopier, en attest som viser nasjonalitet eller offisielle oversettelser av dokumenter for å nyte godt av en tjeneste eller av mer fordelaktige betingelser eller priser. Forbudet mot krav som innebærer forskjellsbehandling, skal imidlertid utelukke ikke at visse fordeler, særlig med hensyn til priser, reserveres for visse mottakere, dersom en slik reservering er basert på legitime, objektive kriterier.

- (95) Prinsippet om likebehandling i det indre marked pålegger at Fellesskapets borgere verken må hindres i å nyte godt av en tjeneste som er teknisk tilgjengelig på markedet eller være underlagt ulike vilkår og priser på grunn av nasjonalitet eller bosted. Dersom slik forskjellsbehandling med hensyn til mottakere av tjenester vedvarer, viser dette at det for Fellesskapets borgere ikke foreligger et ekte indre tjenestemarked og mer generelt at dette negativt påvirker integreringen av Europas folk. Prinsippet om likebehandling i det indre marked betyr at en mottakers, og særlig en forbrukers, tilgang til en tjeneste som tilbys allmennheten, ikke kan nektes eller hindres av anvendelsen av et kriterium, inkludert i generelle vilkår som er gjort tilgjengelig for allmennheten, knyttet til mottakerens nasjonalitet eller bosted. Det følger ikke av dette at det foreligger en ulovlig forskjellsbehandling dersom det var fastsatt i slike generelle betingelser for ulike priser og vilkår for tjenesteyting, der slike tariff, priser og vilkår er objektivt begrunnet og kan variere fra stat til stat, som for eksempel tilleggsutgifter som faktisk påløper på grunn av avstand eller de tekniske kjennetegnene til tjenesteytingen, eller ulike markedsforhold, som for eksempel høyere eller lavere sesongpåvirket etterspørsel, ulike ferieperioder i medlemsstatene og prissettingen av ulike konkurrenter, eller ekstra risiko knyttet til andre regler enn de som gjelder i etableringsstaten. Det følger heller ikke at ikke-anskaffelse av en tjeneste for en forbruker på grunn av mangel på oppfyllelse av rettigheter av intellektuell eiendom på et bestemt territorium, vil utgjøre en ulovlig diskriminasjon.

- (96) Det er hensiktsmessig å fastsette at yteren, som en av de måtene som denne kan benytte til å gjøre de opplysningene denne har plikt til å legge fram, lett tilgjengelig for tjenestemottakeren på, skal oppgi sin elektroniske postadresse, inkludert adressen til sitt nettsted. Videre bør plikten til å legge fram visse opplysninger i yterens informasjonsdokumenter der denne presenterer sine tjenester i detalj, ikke omfatte kommersiell formidling av generell art, som for eksempel annonsering, men heller dokumenter som gir en detaljert beskrivelse av de foreslåtte tjenestene, herunder dokumenter på et nettsted.
- (97) Det er nødvendig, i dette direktiv, å gjøre greie for enkelte regler vedrørende høy kvalitet på tjenester, for særlig å sikre krav om informasjon og innsyn. Disse reglene skal gjelde både i saker med grenseoverskridende tjenesteyting mellom medlemsland og i saker med tjenesteyting i en medlemsstat av en yter som er etablert der, uten å pålegge unødvendige byrder på SMBer. De skal ikke på noen måte forhindre medlemsstater fra å pålegge, i henhold til dette direktiv og annen fellesskapsrett, ytterligere eller andre kvalitetskrav.
- (98) Alle aktører som yter tjenester som involverer en direkte og særlig helserisiko, sikkerhetsrisiko eller finansiell risiko for tjenestemottakeren eller en tredjemann bør i prinsippet være dekket av en egnet yrkesansvarsforsikring, eller av en annen tilsvarende eller sammenlignbar form for garanti, noe som særlig betyr at tjenestemottakeren normalt bør ha tilstrekkelig forsikringsdekning for tjenester som ytes i en eller flere andre medlemsstater enn etableringsstaten.

- (99) Forsikringen eller garantien bør være hensiktsmessig med hensyn til risikoen art og omfang. Dette betyr at ytere bare bør ha dekning på tvers av grenser dersom de faktisk yter tjenester i andre medlemsstater. Medlemsstatene bør ikke fastsette mer detaljerte regler vedrørende forsikringsdekning og for eksempel fastsette minstegrenser for forsikringssum eller grenser for utelukkelse fra forsikringsdekning. Ytere og forsikringsselskaper bør ha den nødvendige fleksibiliteten til å forhandle fram forsikringspoliser som er nøyaktig rettet mot risikoens art og omfang. Det er dessuten ikke nødvendig at en plikt til hensiktsmessig forsikring blir fastsatt ved lov. Det er tilstrekkelig at en forsikringsplikt er en del av de yrkesetiske reglene som fastsettes av bransjeorganer. Endelig bør det ikke være noen plikt for forsikringsselskaper å sørge for forsikringsdekning.
- (100) Det er nødvendig å få slutt på de totale forbudene mot kommersiell formidling av lovregulerte yrker, ikke ved å fjerne forbud mot innholdet i en kommersiell formidling, men heller slike som på en generell måte og for et gitt yrke, forbyr en eller flere former for kommersiell formidling, som for eksempel et forbud mot all annonsering i ett eller flere nærmere angitte medier. Når det gjelder innholdet av og metoder for kommersiell formidling, må yrkesutøvere oppfordres til å utarbeide, i samsvar med fellesskapsretten, atferdsregler på fellesskapsplan.

- (101) Det er nødvendig og i mottakernes interesse, særlig forbrukernes, å sikre at ytere har muligheten til å tilby tjenester innen flere disipliner og at restriksjoner i denne sammenheng begrenses til det som er nødvendig for å sikre upartiskhet og uavhengighet og de lovregulerte yrkenes integritet. Dette påvirker ikke restriksjoner på eller forbud mot å utføre særlige virksomheter som er rettet mot å sikre uavhengighet i tilfeller der en medlemsstat overfører en bestemt oppgave til en tjenesteyter, spesielt innen området byutvikling, og det påvirker heller ikke anvendelsen av konkurranseregler.
- (102) For å øke innsyn og fremme vurderinger basert på sammenlignbare kriterier med hensyn til kvaliteten på de tjenestene som tilbys og ytes til tjenestemottakerne, er det viktig at informasjon om betydningen av kvalitetsmerking og annen klar merking knyttet til disse tjenestene, er lett tilgjengelig. Denne plikten til innsyn er særlig viktig på områder som turisme, særlig innen hotellbransjen, der bruken av et klassifiseringssystem er utbredt. Det er dessuten hensiktsmessig å se nærmere på i hvilken utstrekning europeisk standardisering vil kunne lette forenlighet og kvalitet på tjenester. Europeiske standarder er utarbeidet av de europeiske organene for standardsfastsetting, Den europeiske standardiseringsorganisasjon (CEN), Den europeiske komité for elektroteknisk standardisering (CENELEC) og Det europeiske standardiseringsinstitutt for telekommunikasjoner (ETSI). Der dette er hensiktsmessig kan Kommisjonen, i samsvar med framgangsmåtene i europaparlaments- og rådsdirektiv 98/34/EF om en informasjonsprosedyre for standarder og tekniske forskrifter¹, utstede et mandat for utarbeiding av særlige europeiske standarder.

¹ EFT L 204 av 21.7.1998, s. 37. Direktivet sist endret ved 2003 Act of Accession.

- (103) For å løse mulige problemer med hensyn til overensstemmelse med en rettslig avgjørelse, er det hensiktsmessig å fastsette at medlemsstatene godkjenner tilsvarende garantier fra institusjoner eller organer som banker, forsikringsyttere eller andre ytere av finansielle tjenester etablert i en annen medlemsstat.
- (104) Utviklingen av et nettverk av forbrukervernmyndigheter i medlemsstatene, som er gjenstand for europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2006/2004, kommer i tillegg til det samarbeid som går fram av dette direktiv. Anvendelsen av forbrukervernlovgivning i saker på tvers av grenser, særlig med hensyn til ny markedsførings- og salgspraksis, samt behovet for fjerne visse særlige hindringer for samarbeid på dette området, nødvendiggjør en større grad av samarbeid mellom medlemsstatene. Det er på dette området særlig nødvendig å sikre at medlemsstater på sitt territorium krever opphør av ulovlige praksis ved aktører som har forbrukere i en annen medlemsstat som mål.
- (105) Forvaltningssamarbeid er absolutt nødvendig for at det indre tjenestemarkedet skal fungere ordentlig. Manglende samarbeid mellom medlemsstatene fører til altfor mange regler som får anvendelse på ytere eller til overlapping av kontroller for virksomheter på tvers av grenser, og kan også benyttes av uærlige aktører for å unngå tilsyn eller for å omgå gjeldende nasjonale regler for tjenester. Det er derfor av avgjørende betydning å fastsette klare, juridisk bindende plikter for medlemsstatene om effektivt samarbeid.

- (106) I kapitlet om forvaltningssamarbeid skal "tilsyn" vise til virksomheter som overvåking og undersøkelser, problemløsning, håndheving og ilegging av sanksjoner, samt senere oppfølgingstiltak.
- (107) Under normale omstendigheter skal gjensidig bistand finne sted direkte mellom vedkommende myndigheter. Det skal av kontaktpunktene utpekt av medlemsstatene kreves at de tilrettelegger denne prosessen, men bare i tilfelle der det oppstår vanskeligheter, for eksempel dersom det kreves bistand for å identifisere relevant vedkommende myndighet.
- (108) Visse plikter når det gjelder gjensidig bistand kommer til anvendelse på alle saker som omfattes av dette direktiv, herunder slike som er knyttet til saker der en yter etablerer seg i en annen medlemsstat. Andre plikter vedrørende gjensidig bistand anvendes bare i saker som gjelder tjenesteyting på tvers av grenser, der bestemmelsen om frihet til å yte tjenester kommer til anvendelse. Andre plikter skal igjen anvendes i alle saker som gjelder tjenesteyting på tvers av grenser, herunder områder som ikke omfattes av bestemmelsen om frihet til å yte tjenester. Tjenesteyting på tvers av grenser omfatter saker der tjenester ytes på avstand og der tjenestemottakeren reiser til yterens etableringsstat for å motta tjenester.
- (109) I saker der en yter flytter midlertidig til en annen medlemsstat enn etableringsstaten, er det nødvendig å sørge for gjensidig bistand mellom de to statene, slik at den førstnevnte kan utføre kontroller, inspeksjoner og undersøkelser på anmodning fra etableringsstaten eller utføre slike kontroller på eget initiativ dersom dette bare gjelder kontroll av faktisk opplysninger.

- (110) Det bør ikke være mulig for medlemsstater å omgå de regler som er fastsatt i dette direktiv, herunder bestemmelsen om frihet til å yte tjenester, ved å utføre kontroller, inspeksjoner eller undersøkelser som innebærer forskjellsbehandling eller er uforholdsmessige.
- (111) Bestemmelsene i dette direktiv vedrørende utveksling av informasjon med hensyn til yteres vandel foregriper ikke initiativ på området for politi- og rettssamarbeid i straffesaker, særlig når det gjelder utveksling av informasjon mellom medlemsstatenes myndigheter for straffeforfølgning og for strafferegistre.
- (112) Samarbeid mellom medlemsstatene krever et velfungerende elektronisk informasjonssystem for at vedkommende myndigheter lett skal kunne identifisere relevante samarbeidspartnere i andre medlemsstater og kommunisere med disse på en effektiv måte.
- (113) Det er nødvendig å sørge for at medlemsstatene, i samarbeid med Kommissjonen, oppfordrer berørte parter til å utarbeide atferdsregler på fellesskapsplan, særlig rettet mot å fremme kvaliteten på tjenester, idet det tas hensyn til hvert enkelt yrkes særlige art. Disse atferdsreglene bør være i overensstemmelse med fellesskapsretten, særlig når det gjelder konkurranselovgivningen. Disse atferdsreglene skal ikke være uforenlige med juridisk bindende regler for yrkesetikk og –atferd i medlemsstatene.

- (114) Medlemsstatene bør oppfordre til at det fastsettes atferdsregler, særlig ved bransjeorganer, -organisasjoner og -sammenslutninger på fellesskapsplan. Disse atferdsreglene bør, der dette er hensiktsmessig for hvert enkelt yrkes særlige art, omfatte regler for kommersiell formidling knyttet til lovregulerte yrker og regler for yrkesetikk og –atferd i de lovregulerte yrkene som særlig har som mål å ivareta uavhengighet, upartiskhet og taushetsplikt. I tillegg bør de vilkår som virksomheten til eiendomsmeglere er underlagt, omfattes av slike atferdsregler. Medlemsstatene bør treffe oppfølgingstiltak for å oppfordre bransjeorganer, -organisasjoner og – sammenslutninger til å gjennomføre på nasjonalt plan de atferdsregler som er vedtatt på fellesskapsplan.
- (115) Atferdsregler på fellesskapsplan er ment å fastsette minimumsstandarder for atferd og komme i tillegg til medlemsstatenes lovfestede krav. De hindrer ikke medlemsstatene, i samsvar med fellesskapsretten, i å lovfeste strengere tiltak eller at nasjonale bransjeorganer fastsetter bedre vern i sine nasjonale atferdsregler.
- (116) Siden målet med dette direktiv, nemlig eliminering av hindre for fri etableringsadgang for ytere i medlemsstatene og for fri tjenesteytelse mellom medlemsstatene, ikke kan bli tilstrekkelig utført av medlemsstatene og kan derfor, på grunn av omfanget av handlingen, best utføres på fellesskapsplan, kan Fellesskapet vedta tiltak, i henhold til nærhetsprinsippet fastsatt i Traktatens artikkel 5. I samsvar med proporsjonalitetsprinsippet, som fastsatt i den artikkelen, går ikke dette direktiv utover hva som er nødvendig for å nå disse målene.

- (117) De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av dette direktiv, bør vedtas i samsvar med rådsbeslutning 1999/468/EF om fastsettelse av nærmere regler for utøvelsen av den gjennomføringsmyndighet som er tillagt Kommisjonen¹.
- (118) I samsvar med paragraf 34 av Interinstitutional Agreement on better law-making², oppfordres medlemslandene til å sette opp, for dem selv og for Fellesskapets interesse, sine egne tabeller, som så langt det lar seg gjøre, illustrerer vekselvirkningsforhold mellom direktivet og overgangstiltakene, og til å publisere dem,

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

Kapittel I

Generelle bestemmelser

Artikkel 1

Formål

1. Dette direktiv fastsetter generelle bestemmelser for å lette utøvelse av etableringsadgangen for tjenesteytere og fri bevegelighet av tjenester, og samtidig opprettholde en høy kvalitet på tjenestene.
2. Dette direktiv omhandler ikke liberaliseringen av tjenester av allmenn økonomisk interesse, som er reservert for offentlige eller private foretak, og heller ikke privatisering av offentlige foretak som yter tjenester.

¹ EFT L 184 av 17.7.1999, s. 23. Forordning sist endret ved forordning 2006/512/EF (EUT L 200, 22.7.2006, s. 11).

² EUT C 321, 31.12.2003, s. 1.

3. Dette direktiv omhandler ikke avskaffelse av monopoler som yter tjenester og heller ikke støtte som gis av medlemsstatene og som omfattes av Fellesskapets regelverk om konkurranse.

Dette direktiv påvirker ikke medlemsstatenes frihet til å definere, i overensstemmelse med fellesskapsretten, hva de anser for å være tjenester av allmenn økonomisk interesse, hvordan disse tjenestene bør organiseres og finansieres, i overensstemmelse med reglene for statsstøtte, og hvilke særlige plikter disse skal være underlagt.

4. Dette direktiv påvirker ikke tiltak som treffes på fellesskapsplan, eller på nasjonalt plan i overensstemmelse med fellesskapsretten, for å beskytte eller fremme kulturelt eller språklig mangfold eller pluralisme i media.

5. Dette direktiv påvirker ikke straffelovgivningen i medlemsstatene. Medlemslandene kan imidlertid ikke begrense frihet til å tilby tjenester ved å benytte strafferettslige forordninger som spesielt regulerer eller påvirker tilgang til eller utøvelse av en tjenestevirksomhet for å omgå reglene fastsatt i dette direktiv.

6. Dette direktiv påvirker ikke arbeidsretten, dvs. alle juridiske eller kontraktmessige bestemmelser vedrørende ansettelsesvilkår, arbeidsvilkår, herunder helse og sikkerhet på arbeidsplassen og forholdet mellom arbeidsgivere og arbeidstakere, som medlemsstatene anvender i overensstemmelse med nasjonal rett som respekterer fellesskapsretten. Likedan påvirker dette direktiv i trygdlovgivningen i medlemsstatene.

7. Dette direktiv påvirker ikke utøvelsen av grunnleggende rettigheter som er godkjent i medlemsstatene og i Fellesskapsretten, herunder retten til å forhandle, slutte og gjennomføre kollektive avtaler og retten til streik og streikeaksjoner, i overensstemmelse med nasjonal rett og praksis som respekterer fellesskapsretten.

Artikkel 2

Virkeområde

1. Dette direktiv kommer til anvendelse på tjenester som ytes av ytere etablert i en medlemsstat.
2. Dette direktiv kommer ikke til anvendelse på følgende virksomheter:
 - a) Ikke-økonomiske tjenester av allmenn interesse,
 - b) finansielle tjenester, som bank-, kreditt-, forsikrings- og gjenforsikringstjenester, yrkespensjoner eller personlige pensjoner, verdipapir, investering, fond, betaling, investeringsrådgivning, herunder tjenestene på listen i vedlegg I til europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/48/EF;
 - c) elektroniske kommunikasjonstjenester og -nettverk, og tilknyttede anlegg og tjenester, når det gjelder saker som omfattes av europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/19/EF¹, 2002/20/EF², 2002/21/EF³, 2002/22/EF⁴ og 2002/58/EF⁵
 - d) transporttjenester og transporttilknyttede tjenester, inkludert havnetjenester, som faller inn under virkeområdet til traktatens avdeling V,
 - e) tjenester som utføres av vikarbyråer,

¹ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 7.

² EFT L 108 av 24.4.2002, s. 21.

³ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 33.

⁴ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 51.

⁵ EFT L 201 av 31.7.2002, s. 37.

- f) helsetjenester, uansett om de ytes via helseinstitusjoner, og uansett hvordan de er organisert og finansiert på nasjonalt plan eller om de er offentlige eller private,
- g) audiovisuelle tjenester, kinoer, uansett produksjons-, distribusjons- og overføringsmåte, og radiokringkasting ,
- h) spillvirksomheter som innebærer å inngi en innsats med pengeverdi i hasardspill, inkludert lotterier, gambling i kasinoer og veddemålstransaksjoner,
- i) virksomheter som er tilknyttet utøvelsen av offisiell myndighet som fastsatt i traktatens artikkel 45,
- j) sosialtjenester knyttet til sosial boliger, barnepleie og støtte til familier og personer i nød,
- k) private sikkerhetstjenester,
- l) tjenester tilbudt av notarius og fogder, som er oppnevnt av regjeringen ved en offisiell handling.

3. Dette direktiv skal ikke komme til anvendelse på skattlegging.

Artikkel 3

Forholdet til andre bestemmelser i fellesskapsretten

1. Dersom bestemmelser i dette direktiv kommer i konflikt med en bestemmelse i en annen fellesskapsrettsakt om omhandler særlige sider av tilgang til eller utøvelse av en tjenestevirksomhet på bestemte sektorer eller for bestemte yrker, skal bestemmelse i den andre fellesskapsrettsakten gjelde og komme til anvendelse på de berørte sektorene eller yrkene. Disse rettsaktene omfatter:

- a) Europaparlaments- og rådsdirektiv 96/71/EF ,
- b) Rådsforordning (EØF) nr. 1408/71
- c) Rådsdirektiv 89/552/EØF av 3. oktober 1989 angående koordinasjon av visse lovfastsatte forordninger, reguleringer eller forvaltningsvedtak om utøvelse av fjernsynsvirksomhet¹
- d) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/36/EF ²

2. Dette direktiv angår ikke internasjonale privatrettslige regler, i særdeleshet regler vedrørende lovgivning som kommer til anvendelse på plikter i og utenfor kontraktsforhold, inkludert de regler som garanterer at forbrukere nyter godt av det vern de gis av reglene om forbrukervern som er fastsatt i gjeldende forbrukerlovgivning i forbrukerens medlemsstat.

¹ EFT L 298 av 17.10.1998, s. 23, sist endret ved direktiv 97/36/EF (EFT L 202 av 30.7.1997, s. 60).

² EUT L 255 av 30.9.2005, s. 22.

3. Medlemsstatene skal anvende bestemmelsene i dette direktiv i henhold til traktatens regler om etableringsretten og fri bevegelighet av tjenester.

Artikkel 4

Definisjoner

I dette direktiv menes med

- (1) "tjeneste", all økonomisk virksomhet som selvstendig næringsdrivende, normalt mot godtgjøring, slik det er vist til i traktatens artikkel 50,
- (2) "tjenesteyter", enhver fysisk person som er borger i en medlemsstat, eller enhver juridisk person, slik det er vist til i traktatens artikkel 48, som er etablert i en medlemsstat, som tilbyr eller yter en tjeneste,
- (3) "tjenestemottaker", enhver fysisk person som er borger i en medlemsstat eller som nyter godt av rettigheter vedkommende er gitt ved fellesskapsrettsakter, eller enhver juridisk person, slik det er vist til i traktatens artikkel 48 og som er etablert i en medlemsstat, som for yrkesmessige eller ikke-yrkesmessige formål benytter, eller ønsker å benytte, en tjeneste,
- (4) "etableringsstat", den medlemsstat på hvis territorium ytere av den aktuelle tjenesten er etablert,
- (5) "etablering", den faktiske utøvelsen av en økonomisk virksomhet, slik det er vist til i traktatens artikkel 43, av yteren i en ikke-fastsatt periode og ved bruk av en stabil infrastruktur der virksomheten med å yte tjenester faktisk utføres,

- (6) "godkjenningsordning", enhver fremgangsmåte som krever av en tjenesteyter eller en tjenestemottaker at disse faktisk foretar en handling for å få en formell beslutning, eller en implisitt beslutning, fra vedkommende myndighet vedrørende tilgang til eller utøvelsen av en tjenestevirksomhet,
- (7) "krav", enhver plikt, ethvert forbud, ethvert vilkår eller enhver begrensning som er fastsatt i lov eller forskrift i medlemsstatene eller som er en følge av rettspraksis, forvaltningspraksis, bransjeorganers regler eller kollektive regler for yrkessammenslutninger eller andre yrkesorganisasjoner, vedtatt i henhold de forannevnte selvstendige juridiske beslutningsmyndighet; regler fastsatt i kollektive avtaler forhandlet fram av partene i arbeidslivet skal imidlertid i seg selv ikke anses som krav i dette direktivs betydning,
- (8) "allmenne hensyn", hensyn som anerkjennes som sådanne i rettspraksis fra Domstolen, herunder følgende grunner: Offentlig orden, offentlig sikkerhet, folkehelsen, opprettholdelse av den økonomiske balansen i trygdesystemet, vern av forbrukere, av mottakere av tjenester og av arbeidstakere, rettferdighet i handelstransaksjoner, bekjempelse av bedrageri, vern av natur- og bymiljø, av dyrehelse og av intellektuell eiendom, bevaring av den nasjonale historiske og kunstneriske arven, sosialpolitiske og kulturpolitiske målsettinger,

- (9) "vedkommende myndighet", ethvert organ eller enhver myndighet som har en tilsyns- eller reguleringsrolle i en medlemsstat i forhold til tjenestevirksomheter, herunder særlig forvaltningsmyndigheter, inkludert domstoler som utøver en slik rolle, bransjeorganer og de yrkessammenslutningene eller andre yrkesorganisasjoner som i utøvelsen av sin selvstendige juridiske beslutningsmyndighet, på en kollektiv måte regulerer tilgang til tjenestevirksomheter eller til utøvelsen av disse,
- (10) "medlemsstat der tjenesten ytes", den medlemsstat der tjenesten blir levert av en yter etablert i en annen medlemsstat,
- (11) "lovregulert yrke", en yrkesvirksomhet eller en gruppe av yrkesvirksomheter slik det er vist til i artikkel 3 nr. 1) bokstav a) i europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/36/,
- (12) "kommersiell formidling", enhver form for formidling utformet for å fremme, direkte eller indirekte, et foretaks varer eller tjenester eller hvordan foretaket framstår, en organisasjon eller en person engasjert i kommersiell eller industriell virksomhet eller håndverksvirksomhet eller som praktiserer et lovregulert yrke. Følgende utgjør i seg selv ikke kommersiell formidling:
- a) Informasjon som gir direkte tilgang til foretakets, organisasjonens eller personens virksomhet, inkludert et domenenavn eller en elektronisk postadresse,
 - b) formidling knyttet til et foretaks varer eller tjenester eller hvordan foretaket framstår, en organisasjon eller en person, samlet på en uavhengig måte, særlig når dette skjer uten noe økonomisk vederlag.

Kapittel II

Forvaltningsmessig forenkling

Artikkel 5

Forenkling av framgangsmåter

1. Medlemsstatene skal se nærmere på de framgangsmåter og formaliteter som anvendes ved tilgang til en tjenestevirksomhet og til utøvelse av denne. Der framgangsmåter og formaliteter som blir gransket under denne paragrafen ikke er tilstrekkelig enkle, skal medlemsstatene forenkle dem.

2. Kommisjonen kan innføre harmoniserte skjemaer på fellesskapsplan, i samsvar med den framgangsmåten det er vist til i artikkel 42 nr. 2). Disse skjemaene skal tilsvare de sertifikater, attestasjoner og eventuelle andre dokumenter som kreves av en tjenesteyter.

3. I tilfeller der medlemsstatene krever at en tjenesteyter eller -mottaker legger fram et sertifikat, en attestasjon eller et annet dokument som viser at et bestemt krav er oppfylt, skal statene akseptere alle dokumenter fra andre medlemsstater som tjener et tilsvarende formål eller som gir klart uttrykk for at vedkommende krav er oppfylt. Medlemsstatene kan ikke kreve at et dokument fra en annen medlemsstat legges fram i sin opprinnelige form, eller som en bekreftet kopi eller en bekreftet oversettelse, bortsett fra i tilfeller som fastsatt i andre fellesskapsordninger eller der et slikt krav er begrunnet i allmenne hensyn, herunder offentlig orden og offentlig sikkerhet.

Bestemmelsen i første legg påvirker ikke medlemsstatenes rett til å kreve ikke-bekreftede oversettelser av dokumenter på et av medlemsstatenes offisielle språk.

4. Nr. 3 skal ikke komme til anvendelse på de dokumenter det er vist til i artikkel 7 nr. 2) og 50 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/36/EF, i artikkel 45 nr. 3), 46, 49 og 50 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/18/EF av 31. mars 2004 om samordning av behandlingsmåten ved tildeling av kontrakter om offentlige varekjøp og offentlig tjenesteyting¹ samt offentlige bygge- og anleggskontrakter, i artikkel 3 nr. 2) i europaparlaments- og rådsdirektiv 98/5/EF om lettelse av adgangen til å utøve advokaturket på permanent grunnlag i en annen medlemsstat enn staten der den faglige kvalifikasjonen er ervervet²; i det første rådsdirektiv 68/151/EØF av 9. mars 1968 om koordinering av sikkerhetsordninger som, for medlemmenes og andres interesser, medlemsstatene stiller krav til selskap innen meningen av andre paragraf i Traktatens artikkel 58, med et mål om å lage slike sikkerhetsordninger ekvivalente innen hele Fellesskapet³ og i Ellevte rådsdirektiv 89/666/EØF av 21. desember 1989 om offentlighet angående filialer opprettet i en medlemsstat av visse former for selskaper som er underlagt en annen medlemsstats lovgivning⁴.

¹ EUT L 134 av 30.4.2004, s. 114. Direktiv sist endret ved Kommissjonsregulering (EF) nr. 2083/2005 (EUT L 333 av 20.12.2005, s. 28).

² EFT L 77 av 14.3.1998, s. 36. Direktiv sist endret ved 2003 Act of Accession.

³ EFT L 65 av 14.3.1998, s. 8. Direktiv sist endret ved Europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/58/EF (EUT L 221, 4.9.2003, s. 13).

⁴ EFT L 395 av 30.12.1989, s. 36.

Artikkel 6

Nasjonale kontaktpunkter

1. Medlemsstatene skal sikre at det er mulig for en tjenesteyter å fullføre følgende framgangsmåter og formaliteter ved nasjonale kontaktpunkter:
 - a) Alle framgangsmåter og formaliteter som er nødvendig for tilgang til tjenesteyterens virksomhet, i særdeleshet alle nødvendige erklæringer, underretninger eller søknader om godkjenning fra vedkommende myndigheter, herunder søknader om registrering i et register, en rulle eller en database, eller for registrering i et bransjeorgan eller en bransjesammenslutning,
 - b) alle søknader om godkjenning som er nødvendige for å utøve den aktuelle tjenestevirksomheten.
2. Opprettelsen av nasjonale kontaktpunkter skal ikke berøre tildelingen av funksjoner og fullmakter mellom myndighetene innen nasjonale systemer.

Artikkel 7

Rett til informasjon

1. Medlemsstatene skal sikre at følgende opplysninger er enkelt tilgjengelig for ytere og mottakere gjennom nasjonale kontaktpunkter:

- a) Krav for ytere etablert på medlemsstatens territorium, særlig de krav som vedrører framgangsmåter og formaliteter som skal fullføres for å få tilgang til og utøve tjenestevirksomheten,
- b) kontaktdetaljer for vedkommende myndigheter som gjør at disse kan kontaktes direkte, herunder nærmere opplysninger om de myndigheter som har ansvar for saker som vedrører utøvelse av tjenestevirksomhet,
- c) midler og vilkår for tilgang til offentlige registre og databaser med ytere og tjenester,
- d) hvilken klageadgang som generelt er tilgjengelig i tilfelle av tvist mellom vedkommende myndigheter og yteren eller mottakeren, eller mellom en yter og en mottaker eller mellom ytere,
- e) kontaktdetaljer for andre sammenslutninger eller organisasjoner enn vedkommende myndigheter der ytere eller mottakere kan få praktisk hjelp.

2. Medlemsstatene skal sikre at det er mulig for ytere og tjenestemottakere på anmodning å få hjelp av vedkommende myndigheter, i form av informasjon om hvordan de krav det er vist til under nr. 1 bokstav a) generelt blir tolket og anvendt. Der dette er hensiktsmessig skal slik rådgivning inneholde en enkelt trinnvis rettleiding. Opplysningene skal legges fram i et klart og lettfattelig språk.
3. Medlemsstatene skal sikre at de opplysninger og den bistand det er vist til i nr. 1 og 2 blir gitt på en klar og utvetydig måte, slik at de er lett tilgjengelig over avstand og elektronisk, og at de er ajourført.
4. Medlemsstatene skal sikre at de nasjonale kontaktpunktene og vedkommende myndigheter svarer så raskt som mulig på en anmodning om informasjon eller bistand slik det er vist til i nr. 1 og 2, og i tilfeller der anmodningen er feilaktig eller ugrunnet, omgående informerer søkeren om dette.
5. Medlemsstatene og Kommisjonen skal treffe oppfølgingstiltak for å oppfordre de nasjonale kontaktpunktene til å gjøre de opplysninger som framgår av denne artikkel tilgjengelig på andre av Fellesskapets språk. Dette får ikke innvirkning på medlemsstatenes lovgivning vedrørende bruken av språk.
6. Vedkommende myndigheters plikt til å bistå ytere og mottakere krever ikke at disse myndighetene gir juridisk rådgivning i enkeltsaker, men gjelder bare generell informasjon om hvordan krav vanligvis blir tolket eller anvendt.

Artikkel 8

Elektroniske framgangsmåter

1. Medlemsstatene skal sikre at alle framgangsmåter og formaliteter knyttet til tilgang til en tjenestevirksomhet og til utøvelse av denne enkelt kan fullføres over avstand og elektronisk ved relevante nasjonale kontaktpunkter og i forhold til relevante vedkommende myndigheter.
2. Nr. 1 kommer ikke til anvendelse på inspeksjon av lokaler der tjenesten ytes eller av utstyr som benyttes av yteren eller på fysisk undersøkelse av yterens egnethet eller personlige integritet, eller hans ansvarlige ansatte.
3. Kommisjonen skal i samsvar med den framgangsmåte det er vist til i artikkel 42 nr. 2) vedta detaljerte regler for gjennomføringen av nr. 1 med sikte på å lette samvirkingsevnen til informasjonssystemer og bruken av elektroniske framgangsmåter mellom medlemsstatene, felles standarder utviklet på fellesskapsnivå tatt i betraktning.

Kapittel III

Eableringsrett for ytere

AVSNITT 1

GODKJENNINGER

Artikkel 9

Godkjenningsordninger

1. Medlemsstatene skal ikke fastsette at tilgang til en tjenestevirksomhet eller utøvelsen av denne er underlagt en godkjenningsordning med mindre følgende vilkår er oppfylt:
 - a) Godkjenningsordningen forskjellsbehandler ikke vedkommende tjenesteyter,
 - b) behovet for en godkjenningsordning er begrunnet i allmenne hensyn,
 - c) den målsettingen som ønskes oppnådd, kan ikke nås ved hjelp av et mindre restriktivt tiltak, i særdeleshet fordi en undersøkelse i etterhånd ville finne sted for sent til å være effektiv.
2. I den rapporten det er vist til i artikkel 41 skal medlemsstatene identifisere sine respektive godkjenningsordninger og angi sine grunner for forenlighet med denne artikkels nr. 1.

3. Dette avsnitt kommer ikke til anvendelse på de sider av godkjenningsordninger som er direkte eller indirekte styrt av andre fellesskapsordninger.

Artikkel 10

Vilkår for å gi godkjenning

1. Godkjenningsordninger skal være basert på kriterier som utelukker at vedkommende myndigheter utøver sin vurderingsmyndighet på en vilkårlig måte.
2. Kriteriene vist til i nr. 1 skal
 - a) ikke innebære forskjellsbehandling,
 - b) være begrunnet i allmenne hensyn,
 - c) være forholdsmessige i forhold til den aktuelle målsettingen om offentlig interesse,
 - d) være presise og utvetydige,
 - e) være objektive,
 - f) være offentliggjort på forhånd,
 - g) gi innsyn og være tilgjengelige.

3. Vilkårene for å gi godkjenning til en ny etablering skal ikke overlapse krav og kontroller som er tilsvarende eller i hovedsak sammenlignbare med hensyn til deres formål, og som yteren allerede er underlagt i en annen medlemsstat eller i samme medlemsstat. Yteren og de kontaktpunkter det er vist til i artikkel 28 nr. 2) skal bistå vedkommende myndighet ved å legge fram all nødvendig informasjon om disse kravene.
4. Godkjenningen skal sette yteren i stand til å få tilgang til tjenestevirksomheten, eller til å utøve denne virksomheten, på medlemsstatens nasjonale territorium, herunder ved å opprette agenturer, datterforetak, filialer eller kontorer, bortsett fra de tilfeller der godkjenning for hver enkelt etablering eller en avgrensning av godkjenningen til en bestemt del av territoriet er begrunnet i allmenne hensyn.
5. Godkjenningen skal gis så snart det etter en hensiktsmessig undersøkelse er slått fast at vilkårene for godkjenning er oppfylt.
6. Unntatt i tilfeller av bevilgning av godkjenning, skal enhver avgjørelse fra vedkommende myndigheter, herunder avslag på eller tilbaketrekking av en godkjenning, skal være fullt ut begrunnet, og det skal være adgang til å bringe dette inn for en domstol.
7. Denne artikkel skal ikke etterprøve fordelingen av kompetanse på lokalt eller regionalt plan av de av medlemsstatenes myndigheter som gir slik godkjenning.

Artikkel 11

Godkjenningens varighet

1. En godkjenning som gis til en tjenesteyter skal ikke gjelde i en begrenset periode, unntatt i de tilfeller der
 - a) godkjenningen blir automatisk fornyet eller bare er underlagt fortsatt oppfyllelse av kravene til godkjenningen,
 - b) antallet tilgjengelige godkjenninger er begrenset av allmenne hensyn, eller
 - c) en begrenset godkjenningsperiode kan begrunnes i allmenne hensyn.
2. Nr. 1 skal ikke vedrøre den maksimumsperioden som yteren faktisk må starte sin virksomhet i løpet av etter å ha fått godkjenning.
3. Medlemsstatene skal kreve at en tjenesteyter underretter relevant nasjonalt kontaktpunkt som angitt i artikkel 6 om følgende endringer:
 - a) Opprettelse av datterforetak hvis virksomheter faller inn under virkeområdet til godkjenningsordningen,
 - b) endringer i yterens situasjon som fører til at vilkårene for godkjenning ikke lenger er oppfylt.

4. Denne artikkel berører ikke medlemsstatenes mulighet til å kalle tilbake godkjenninger når vilkårene for godkjenning ikke lenger er oppfylt.

Artikkel 12

Valg mellom flere kandidater

1. Der antallet godkjenninger som er tilgjengelig for en gitt virksomhet, er begrenset på grunn av knapphet på tilgjengelige naturressurser eller på teknisk kapasitet, skal medlemsstatene anvende en framgangsmåte for utvelging av potensielle kandidater som gir full garanti for upartiskhet og innsyn, herunder særlig tilstrekkelig offentlighet omkring starten, utførelsen og fullførelsen av framgangsmåten.

2. I de tilfeller det er vist til i nr. 1 skal godkjenning gis for en egnet begrenset periode og ikke være åpen for automatisk fornyelse, og den må heller ikke gi andre fordeler for yteren hvis godkjenning nettopp er utløpt, eller for andre som har særlige forbindelser med denne yteren.

3. I henhold til nr. 1 og til artikkel 9 og 10 kan medlemsstatene ta i betraktning, ved fastsettelsen av reglene for framgangsmåten for utvelging, vurderinger vedrørende folkehelsen, målsettinger for sosialpolitikk, arbeidstakeres eller selvstendig næringsdrivendes helse og sikkerhet, vern av miljøet, bevaring av kulturarven og andre allmenne hensyn, i overensstemmelse med fellesskapsretten.

Artikkel 13

Framgangsmåter ved godkjenning

1. Framgangsmåter og formaliteter for godkjenning skal være klare, offentliggjort på forhånd og slik at de gir søkerne en garanti for at deres søknad vil bli behandlet objektivt og upartisk.
2. Framgangsmåter og formaliteter for godkjenning skal ikke være avskrekkende og skal ikke på utilbørlig måte komplisere eller forsinke tjenesteytingen. Framgangsmåter og formaliteter for godkjenning skal være enkelt tilgjengelig og alle gebyrer som søkerne måtte pådra seg som en følge av søknaden, skal stå i forhold til utgiften ved de aktuelle framgangsmåtene for godkjenning og skal ikke overstige utgiftene ved framgangsmåtene.
3. Framgangsmåter og formaliteter for godkjenning skal gi søkerne en garanti om at deres søknad vil bli behandlet så raskt som mulig og i alle tilfeller innen en rimelig periode som er fast og offentliggjort på forhånd.. Denne perioden skal bare løpe fra det tidspunkt all dokumentasjon er oversendt. Ved begrunnelse av en særskilt vanskelig sak, kan behandlingstiden utvides en gang, av vedkommende myndighet, for en begrenset periode. Utvidelsen og lengden på denne skal ha tilbørlig beveggrunn og skal meddeles søkeren før den opprinnelige perioden har utløpt.
4. Dersom det ikke er gitt noe svar på søknaden innen den tiden eller utvidelsen som fastsettes i henhold til nr. 3, skal godkjenning anses for å være gitt. Ulike ordninger kan imidlertid fastsettes, der dette er begrunnet i allmenne hensyn, herunder en legitim interesse fra tredjepart.

5. Alle søknader om godkjenning skal gis en mottakskvittering så raskt som mulig. Mottakskvitteringen må angi følgende:
- a) Perioden som vist til i nr. 3,
 - b) tilgjengelig klageadgang,
 - c) der anvendelig, en erklæring om at i mangel av et svar innen den angitte perioden, skal godkjenning anses som gitt.
6. I tilfellet av en ufullstendig søknad skal søkeren underrettes så snart som mulig om behovet for å legge fram ytterligere dokumentasjon, samt om eventuelle mulige virkninger for den behandlingsperioden det er vist til i nr. 3.
7. Når en anmodning blir avslått fordi den ikke er i overensstemmelse med de nødvendige framgangsmåter eller formaliteter, skal søkeren underrettes om avslaget så raskt som mulig.

AVSNITT 2

KRAV SOM ER FORBUDT ELLER SOM UNDERLEGGES EN EVALUERING

Artikkel 14

Forbudte krav

Medlemsstatene skal ikke gjøre tilgang til eller utøvelsen av en tjenestevirksomhet på deres territorium avhengig av at følgende overholdes:

- (1) Krav som innebærer forskjellsbehandling basert direkte eller indirekte på nasjonalitet eller når det gjelder selskaper, på plasseringen av selskapets forretningskontor, herunder særlig
 - a) nasjonalitetskrav til yteren, yterens personale, personer som innehar aksjekapital eller er medlemmer av yterens styre eller tilsynsorganer,
 - b) et krav om at yteren, yterens personale, personer som innehar aksjekapital eller er medlemmer av yterens styre eller tilsynsorganer er hjemmehørende på medlemsstatens territorium.
- (2) Et forbud mot å ha etablert seg i flere enn én medlemsstat eller mot å være oppført i registre eller være medlem av bransjeorganer eller -sammenslutninger i flere enn én medlemsstat.

- (3) Restriksjoner på en tjenesteyters frihet til å velge mellom en primær eller en sekundær etablering, særlig en plikt til at yteren primært er etablert på vedkommende medlemsstats territorium, eller restriksjoner på friheten til å velge mellom å være etablert i form av et agentur, en filial eller et datterforetak.
- (4) Vilkår om gjensidighet i forhold til medlemsstaten der yteren allerede er etablert, bortsett fra i tilfeller av vilkår om gjensidighet som er fastsatt i fellesskapsordninger vedrørende energi.
- (5) Anvendelsen av en økonomisk prøving i enkeltsaker som gjør at innvilging av godkjenning underlegges et bevis for at det foreligger et økonomisk behov eller en forespørsel i et marked, eller en vurdering av potensielle eller gjeldende økonomiske virkninger av virksomheten, eller en vurdering av virksomhetens egnethet i forhold til målene for økonomisk planlegging fastsatt av vedkommende myndigheter; dette forbudet skal ikke gjelde for planleggingskrav som ikke har økonomiske mål, men som gjelder allmenne hensyn.
- (6) Direkte eller indirekte innblanding av konkurrerende aktører, herunder i rådgivende organer, i innvilging av godkjenninger eller når det fattes andre beslutninger av vedkommende myndigheter, med unntak av bransjeorganer og -sammenslutninger eller andre organisasjoner som opptre som vedkommende myndighet; dette forbudet skal ikke gjelde rådføring med organisasjoner som handelskamre eller partene i arbeidslivet om andre saker enn enkeltstående søknader om godkjenning, eller konsultasjon av den brede offentlighet.

- (7) Plikt til å sørge for eller delta i en økonomisk garantiordning eller å tegne forsikring hos en yter eller et organ som er etablert på medlemsstatens territorium. Dette skal ikke påvirke den muligheten medlemsstatene har til å kreve forsikring eller økonomiske garantier i seg selv, og skal heller ikke påvirke krav knyttet til deltakelse i et kollektivt kompensasjonsfond, for eksempel for medlemmer av bransjeorganer eller -organisasjoner.
- (8) En plikt til å være forhåndsregistrert i en gitt periode, i registre på vedkommende medlemsstats territorium, eller tidligere ha utøvd virksomheten i en gitt periode på vedkommende medlemsstats territorium.

Artikkel 15

Krav underlagt evaluering

1. Medlemsstatene skal undersøke om, i henhold til deres rettssystem, noen av kravene på listen under nr. 2 er pålagt, og skal sikre at eventuelle slike krav er forenlige med de vilkår som er fastsatt i nr. 3. Medlemsstatene skal vedta lover og forskrifter som er forenlige med disse vilkårene.
2. Medlemsstatene skal undersøke om deres rettssystem krever at tilgang til en tjenestevirksomhet eller utøvelse av tjenestevirksomheten er avhengig av om noen av følgende krav som medfører likebehandling, blir overholdt:
 - a) Kvantitative eller territoriale restriksjoner, særlig i form av begrensninger som er fastsatt i samsvar med befolkningsmengde, eller av en minste geografiske avstand mellom ytere,

- b) en plikt om at en tjenesteyter skal ha en særlig juridisk form,
- c) krav som er knyttet til det å inneha aksjer i et selskap,
- d) andre krav enn de som gjelder saker som omfattes av europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/36/EF om godkjenning av faglige kvalifikasjoner eller som er fastsatt i andre fellesskapsordninger, og som forbeholder tilgang til vedkommende tjenestevirksomhet for bestemte ytere på grunn av virksomhetens særlige art,
- e) et forbud mot å ha mer enn én etablering på territoriet til samme stat,
- f) krav som fastsetter et minste antall ansatte,
- g) fastsatte minimums- og/eller maksimumspriser som yteren må overholde,
- h) en plikt for yteren til å yte andre nærmere angitte tjenester sammen med den tjenesten som ytes.

3. Medlemsstatene skal kontrollere at de krav det er vist til i nr. 2 oppfyller følgende vilkår:

- a) Likebehandling: Krav må verken direkte eller indirekte innebære forskjellsbehandling i henhold til nasjonalitet eller når det gjelder selskaper, i henhold til plasseringen av selskapets forretningskontor.

- b) Nødvendighet: Krav må være begrunnet i allmenne hensyn.
 - c) Forholdsmessighet: Krav må være passende når det gjelder å sikre at den fastsatte målsettingen oppnås, de må ikke gå ut over det som er nødvendig for å oppnå den nevnte målsettingen og det må ikke være mulig å erstatte disse kravene med andre, mindre restriktive tiltak som oppnår samme resultat.
4. Reglene i nr. 1 - 3 kommer bare til anvendelse på lovgivning på området tjenester av allmenn økonomisk interesse i den utstrekning anvendelsen av disse regler ikke hindrer utøvelsen, juridisk eller faktisk, av den oppgaven de er tilordnet.
5. I den gjensidige evalueringsrapporten som omhandles av artikkel 41 skal medlemsstatene nærmere angi følgende:
- a) Hvilke krav de har til hensikt å beholde og grunnene til at de anser at disse kravene er i overensstemmelse med de vilkår som er fastsatt i nr. 3.
 - b) hvilke krav som er strøket eller gjort mindre strenge.
6. Fra ...* skal medlemsstatene ikke innføre noen nye krav av den type som det er vist til i nr. 2, med mindre det aktuelle kravet oppfyller vilkårene i nr. 3.

* dato for dette direktivs ikrafttredelse

7. Medlemsstatene skal underrette Kommisjonen om eventuelle nye lover og forskrifter som fastsetter krav som vist til i nr. 6, sammen med grunnene til at disse kravene er innført. Kommisjonen skal oversende de aktuelle bestemmelsene til de andre medlemsstatene. Slik underretning skal ikke forhindre at medlemsstatene vedtar de aktuelle bestemmelsene.

Innen en periode på 3 måneder etter mottakelsesdato av en slik underretning skal Kommisjonen undersøke om eventuelle nye krav er forenlige med fellesskapsretten og, der det er hensiktsmessig, eventuelt fatte et vedtak som anmoder den berørte medlemsstat om å avholde seg fra å vedta dem eller om å avskaffe dem.

Underretningen av et utkast av nasjonal lov skal i henhold til rådsdirektiv 98/34/EF oppfylle underretningsplikten som vist til i dette direktiv.

Kapittel IV

Fri bevegelse av tjenester

AVSNITT 1

FRIHET TIL Å YTE TJENESTER OG TILKNYTTET UNNTAK

Artikkel 16

Frihet til å yte tjenester

1. Medlemsstatene skal respektere yteres rett til å yte tjenester i en annen medlemsstat enn der tjenesteyterne er etablert.

Den medlemsstat der tjenesten ytes, skal sikre fri tilgang til og fri utøvelse av en tjenestevirksomhet på medlemsstatens territorium.

Medlemsstatene skal ikke gjøre tilgang til eller utøvelse av en tjenestevirksomhet innen sitt territorium avhengig av oppfyllelse av krav som ikke respekterer følgende prinsipper:

- a) Likebehandling: Kravet kan verken direkte eller indirekte innebære forskjellsbehandling med hensyn til nasjonalitet eller når det gjelder juridiske personer, med hensyn til den medlemsstat der de er etablert.
- b) Nødvendighet: Kravet må være begrunnet i offentlig orden, offentlig sikkerhet, folkehelsen eller vern av miljøet.

c) Forholdsmessighet: Kravet må være passende når det gjelder å sikre at den fastsatte målsettingen oppnås, og må ikke gå ut over det som er nødvendig for å oppnå dette.

2. Medlemsstatene kan ikke begrense friheten til å yte tjenester i tilfeller der en tjenesteyter er etablert i en annen medlemsstat ved å pålegge yteren et eller flere av følgende krav:

- a) En plikt om at en tjenesteyter skal være etablert på medlemsstatens territorium,
- b) en plikt for yteren til å få en godkjenning fra vedkommende myndighet i medlemsstaten, herunder oppføring i et register eller registrering i et bransjeorgan eller en yrkessammenslutning på vedkommende medlemsstats territorium, unntatt der dette er fastsatt i henhold til dette direktiv eller i andre ordninger innen fellesskapsretten,
- c) et forbud mot at yteren oppretter et særlig system eller form av infrastruktur på medlemsstatens territorium, herunder et kontor eller en avdeling, som yteren trenger for å kunne yte de aktuelle tjenestene,
- d) anvendelsen av særlige kontraktmessige ordninger mellom yteren og tjenestemottakeren som hindrer eller begrenser at tjenester ytes av selvstendig næringsdrivende,
- e) en plikt for yteren om å inneha et identitetsdokument utstedt av vedkommende myndighet i medlemsstaten og som er spesielt for utøvelsen av en tjenestevirksomhet,
- f) krav som, unntatt de som er nødvendige for helse og sikkerhet på arbeidsplassen, påvirker bruken av utstyr og materialer som er en integrert del av den tjenesten som ytes,
- g) restriksjoner på friheten til å yte de tjenester det er vist til i artikkel 19.

3. Den medlemsstatens som yteren flytter til, skal ikke forhindres i å pålegge krav med hensyn til en tjenestevirksomhet der disse kravene er begrunnet i offentlig orden, offentlig sikkerhet, folkehelsen eller vern av miljøet, og dessuten er i samsvar med nr. 1. Medlemsstaten skal heller ikke forhindres i å anvende, i overensstemmelse med fellesskapsretten, sine regler om ansettelsesvilkår, herunder slike som er fastlagt i kollektive avtaler.

4. Innen ...* skal Kommisjonen, etter samråd med medlemsstatene og partene i arbeidslivet på fellesskapsplan, oversende til Europaparlamentet og Rådet en rapport om anvendelsen av denne artikkel, der den skal se nærmere på behovet for å foreslå harmoniseringstiltak vedrørende tjenestevirksomheter som omfattes av dette direktiv.

Artikkel 17

Ytterligere unntak fra friheten til å yte tjenester

Artikkel 16 kommer ikke til anvendelse på

- 1) tjenester av allmenn økonomisk interesse som ytes i en annen medlemsstat, blant annet
 - a) på postsektoren, tjenester som omfattes av europaparlaments- og rådsdirektiv 97/67/EF av 15. desember 1997 angående felles regler for utvikling av det indre marked av posttjenester og forbedring av tjenestekvaliteten¹,
 - b) på elektrisitetssektoren, tjenester som omfattes av europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/54/EF av 26. juni 2003 angående felles regler for det indre marked for elektrisitet²,

* Fem år etter dette direktivs ikrafttredelse.

¹ EFT L 15 av 21.1.1998, s. 14. Direktiv sist endret ved EF-regulering nr. 1882/2003 (EUT L 284 av 31.10.2003, s. 1).

² EUT L 176 av 15.7.2003, s. 37. Direktiv sist endret ved Rådsdirektiv 2004/85/EF (EUT L 236 av 7.7.2004, s. 10).

- c) på gasssektoren, tjenester som omfattes av europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/55/EF av 26. juni 2003 angående felles regler for det indre marked for naturgass¹,
 - d) tjenester innen distribuering og levering av vann, samt tjenester som gjelder spillvann,
 - e) avfallsbehandling,
- 2) saker som omfattes av europaparlaments- og rådsdirektiv 96/71/EC,
 - 3) saker som omfattes av europaparlaments- og rådsdirektiv 95/46/EF av 24. oktober 1995 om beskyttelse av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger²,
 - 4) saker som omfattes av rådsdirektiv 77/249/EØF av 22. mars 1977 med henblikk på å lette den faktiske gjennomføring av advokaters adgang til å yte tjenester³,
 - 5) virksomheten med innkreving av gjeld gjennom domstolene,
 - 6) saker som omfattes av avdeling II i europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/36/EF om godkjenning av faglige kvalifikasjoner, samt krav i medlemsstaten der tjenesten ytes som reserverer en virksomhet for et bestemt yrke,

¹ EUT L 176 av 15.7.2003, s. 57.

² EFT L 281 av 23.11.1995, s. 31. Direktiv sist endret ved regulering (EF) nr 1882/2003.

³ EFT L 78 av 26.3.1977, s. 17. Direktiv sist endret ved 2003 Act of Accession.

- (7) saker som omfattes av rådsforordning (EØF) nr. 1408/71,
- 8) angående forvaltningsmessige formaliteter vedrørende fri bevegelighet av personer og deres bosted, saker som omfattes av bestemmelsene i europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/38/EC, som fastsetter forvaltningsmessige formaliteter som begunstigede må påta seg for vedkommende myndigheter i medlemsstaten der tjenesten ytes,
- 9) angående borgere i tredjestater som flytter til en annen medlemsstat i sammenheng med tjenesteytingen, medlemsstatenes mulighet til å kreve visa eller oppholdstillatelse for borgere i tredjestater som ikke omfattes av den gjensidige godkjenningsordningen i artikkel 21 i konvensjonen som gjennomfører Schengen-avtalen av 14. juni 1985 om gradvis opphevelse av grensekontroll ved felles grenser¹, eller muligheten til å la borgere i tredjestater melde seg for vedkommende myndigheter i den medlemsstaten der tjenesten ytes, ved eller etter innreise,
- 10) vedrørende avfallstransport, i rådsforordning (EØF) nr. 259/93 om overvåking og kontroll av avfallstransport innen, inn i og ut av Det europeiske fellesskap²;
- 11) opphavsrett, beslektede rettigheter, rettigheter som omfattes av rådsdirektiv 87/54/EØF av 16. desember 1986 om lovbeskyttelse av topografier av halvlederprodukter³ og av europaparlaments- og rådsdirektiv 96/9/EF av 11. mars 1996 om lovbeskyttelse av databaser⁴, samt industriell eiendomsrett,
- 12) handlinger som etter loven krever at det benyttes en notar,
- 13) saker som omfattes av europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/43/EF av 17. mai 2006 om lovfestet revisjon av årsregnskap og konsernregnskap⁵,

¹ EUT L 239 av 22.9.2000, s. 19. Konvensjon sist endret ved Europaparlaments- og rådsregulering (EF) nr. 1160/2006 (EUT L 191 av 22.7.2005, s. 18).

² EFT L 30 av 06.2.1993, s. 1. Forordning sist endret ved kommisjonsforordning (EF) nr. 2557/2001 (EFT L 349 av 31.12.2001, s. 1).

³ EFT L 24 av 27.1.1987, s. 36.

⁴ EFT L 77 av 27.3.1996, s. 20.

⁵ EUT L 157 av 9.6.2006, s. 87.

- 14) registrering av kjøretøy som er leaset i en annen medlemsstat,
- 15) bestemmelser vedrørende plikter i og utenfor kontraktsforhold, herunder kontraktsformer, fastsatt i henhold til reglene i internasjonal privatrett.

Artikkel 18

Unntak i enkeltsaker

1. Som unntak fra artikkel 16, og kun under ekstraordinære omstendigheter, kan en medlemsstat, med hensyn til en tjenesteyter som er etablert i en annen medlemsstat, treffe tiltak knyttet til tjenestesikkerhet.
2. Tiltakene det er vist til i nr. 1 kan bare treffes dersom framgangsmåten for gjensidig bistand fastsatt i artikkel 35 er overholdt og samtlige følgende vilkår er oppfylt:
 - a) De nasjonale bestemmelsene som tiltaket er truffet i samsvar med, er ikke underlagt harmonisering innen Fellesskapet på området av tjenesters sikkerhet,
 - b) tiltakene gir et høyere nivå med hensyn til vern av tjenestemottakeren enn det som ville vært tilfellet ved et tiltak truffet av etableringsstaten i samsvar med dens nasjonale bestemmelser,

- c) etableringsstaten har ikke truffet noen tiltak eller har truffet tiltak som ikke er tilstrekkelige sammenlignet med de tiltak det er vist til i artikkel 35 nr. 2),
- d) tiltakene er forholdsmessige.

3. Nr. 1 og 2 skal ikke berøre bestemmelser, fastsatt i fellesskapsordninger, som garanterer friheten til å yte tjenester eller som tillater unntak fra disse.

AVSNITT 2

RETTIGHETER FOR TJENESTEMOTTAKERE

Artikkel 19

Forbudte restriksjoner

Medlemsstatene kan ikke pålegge en tjenestemottaker krav som begrenser bruken av en tjeneste fra en tjenesteyter som er etablert i en annen medlemsstat, særlig ikke følgende krav:

- a) En plikt til å få godkjenning fra eller avgi en erklæring til vedkommende myndigheter i medlemsstaten,
- b) diskriminerende begrensninger i å gi økonomisk bistand på grunn av det faktum at yteren er etablert i en annen medlemsstat eller på grunn av plasseringen av stedet der tjenesten ytes,

Artikkel 20

Likebehandling

1. Medlemsstatene skal sikre at mottakeren ikke underlegges krav som innebærer forskjellsbehandling basert på mottakerens nasjonalitet eller bosted.

2. Medlemsstatene skal sikre at de generelle vilkårene for tilgang til en tjeneste, som gjøres tilgjengelig for allmennheten av yteren, ikke inneholder bestemmelser som innebærer forskjellsbehandling knyttet til mottakerens nasjonalitet eller bosted, men som ikke utelukker muligheten for å fastsette ulike vilkår for tilgang der disse ulikhetene er direkte begrunnet i objektive kriterier.

Artikkel 21

Bistand for tjenestemottakere

1. Medlemsstatene skal sikre at mottakere, i medlemslandet de er bosatt, kan få
 - a) allmenne opplysninger om de krav som gjelder i andre medlemsstater når det gjelder tilgang til og utøvelse av tjenestevirksomheter, særlig slike som gjelder forbrukervern,
 - b) generell informasjon om tilgjengelig klageadgang i tilfelle av tvist mellom en yter og en mottaker,
 - c) kontaktdetaljer for andre sammenslutninger eller organisasjoner, herunder kontaktpunktene til Det europeiske nettverk av forbrukersentre (ECC-Net), der ytere eller mottakere kan få praktisk bistand.

Der dette er hensiktsmessig skal råd fra vedkommende myndigheter omfatte en enkelt trinnvis rettledning. Informasjon og bistand skal gis på en klar og utvetydig måte, være lett elektronisk tilgjengelig på avstand og være ajourført.

2. Medlemsstatene kan overgi ansvaret for den oppgaven det er vist til i nr. 1 til nasjonale kontaktpunkter eller til andre organer, som for eksempel kontaktpunktene til Det europeiske nettverk av forbrukersentre (ECC-Net), forbrukersammenslutninger eller euroinfosentre.

Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen navnene på og kontaktdetaljene for de utpekte organene. Kommisjonen skal oversende disse til alle medlemsstatene.

3. For å kunne sende de opplysningene det er vist til i nr. 1 og nr. 2, skal relevant organ som mottakeren henvender seg til, om nødvendig, kontakte relevant organ for vedkommende medlemsstat. Sistnevnte skal sende de opplysningene det anmodes om så snart som mulig til det anmodende organ som så skal videresende informasjonen til mottakeren. Medlemsstatene skal sikre at disse organene gir hverandre gjensidig bistand og treffe alle de tiltak som er mulig for effektivt samarbeid. Medlemsstatene skal sammen med Kommisjonen sette i verk praktiske ordninger for implementering av nr. 1.

4. Kommisjonen skal, i samsvar med framgangsmåten i artikkel 40 nr. 2), treffe tiltak for gjennomføringen av nr. 1, 2 og 3, og nærmere angi de tekniske ordningene for utveksling av informasjon mellom organer i de ulike medlemsstatene og i særdeleshet informasjonssystemenes samvirkingsevne, og ta felles standarder i betraktning.

Kapittel V

Tjenestenes kvalitet

Artikkel 22

Informasjon om ytere og deres tjenester

1. Medlemsstatene skal sikre at ytere gjør følgende informasjon tilgjengelig for mottakeren:

- (a) Yterens navn, juridiske status og form, den geografiske adressen der vedkommende er etablert og nærmere opplysninger som gjør at denne kan kontaktes raskt og kommuniseres direkte med, samt eventuelt elektroniske kontaktopplysninger,
- (b) i de tilfeller der yteren er registrert i et yrkesregister eller andre lignende offentlige registre, navnet på vedkommende register og yterens registreringsnummer, eller tilsvarende måte for identifisering i dette registeret,
- (c) i tilfeller der virksomheten er underlagt en godkjenningsordning, nærmere opplysninger om relevant vedkommende myndighet eller nasjonalt kontaktpunkt,

- (d) i tilfeller der yteren utøver en virksomhet som er underlagt bestemmelser om merverdiavgift, det identifikasjonsnummer det er vist til i artikkel 22 nr. 1) i Sjette rådsdirektiv 77/388/EØF av 17. mai 1977 om harmonisering av medlemslandenes lover om omsetningsavgift – Felles system om merverdiavgift: et ensartet likningsgrunnlag¹;
- (e) når det gjelder lovregulerte yrker, ethvert bransjeorgan eller tilsvarende institusjon der yteren er registrert, samt yrkestittel og i hvilken medlemsstat denne tittelen er gitt,
- (f) eventuelle generelle vilkår og bestemmelser som yteren benytter,
- (g) eksistens av kontraktsmessige bestemmelser vedrørende hvilken lovgivning som gjelder for kontrakten og/eller vedkommende domstoler,
- (h) eksistens av ettersalgsgarantier, hvis det er noen, som ikke er pålagt ved lov,
- (i) prisen på tjenesten, hvor en pris er forhåndsbestemt av yteren for en bestemt type tjeneste,
- (j) hovedinnhold av tjenesten, hvis ikke allerede tydelig gitt av sammenhengen,
- (k) forsikring eller garantier vist til i artikkel 32 nr. 1), særskilt kontaktdetaljer av forsikreren eller garantist og territorial rekkevidde.

¹ EFT L 145 av 13.6.1977, s. 1. Direktiv sist endret ved Direktiv 2006/18/EF (EUT L 51 av 22.2.2006, s. 16).

2. Medlemsstatene skal sikre at de opplysningene det er vist til i nr. 1, i henhold til yterens valg,
 - a) er gitt av yteren på eget initiativ,
 - b) er lett tilgjengelig for tjenestemottakeren på det sted der tjenesten ytes eller kontrakten inngås,
 - c) kan lett finnes elektronisk av tjenestemottakeren ved hjelp av en adresse som yteren har oppgitt,
 - d) blir vist i alle informasjonsdokumenter som tjenestemottaker får av yteren, og som inneholder en detaljert beskrivelse av den tjenesten som ytes.
3. Medlemsstatene skal sikre at ytere på anmodning fra tjenestemottakeren gir følgende tilleggsopplysninger:
 - a) der prisen ikke er forhåndsbestemt av yteren for en bestemt type tjeneste, prisen på tjenesten eller, dersom en nøyaktig pris ikke kan oppgis, en metode for beregning av prisen slik at tjenestemottakeren kan kontrollere den, eller et tilstrekkelig detaljert prisanslag,
 - b) når det gjelder lovregulerte yrker, en referanse til de yrkesmessige regler som gjelder i etableringsstaten og hvordan tjenestemottakeren får tilgang til dem.

- c) informasjon om deres tverrfaglige virksomhet og partnerskap som er direkte bundet til den gitte tjeneste og om innførte tiltak for å unngå interessekonflikter. Denne informasjonen skal være inkludert i ethvert informasjonsdokument der yteren gir en detaljert beskrivelse av sine tjenester,
- d) enhver adferdsregel som yteren er pålagt å følge, og adressen hvor disse kan konsulteres med elektroniske midler, med spesifisering om hvilken språkversjon som er tilgjengelig,
- e) der en yter er underlagt en adferdsregel, eller medlem av en handelsforening eller yrkesorgan som gir mulighet for ikke-juridiske midler for tvisteløsning, informasjon om dette. Yteren skal spesifisere hvordan man får tilgang til detaljert informasjon om karakteristikken av, og betingelsene for, bruken av ikke-juridiske midler for tvisteløsning.

4. Medlemsstatene skal sikre at de opplysningene som en tjenesteyter må gi i samsvar med dette kapittel blir gjort tilgjengelig eller oversendt på en klar og utvetydig måte, og i god tid før kontrakten inngås eller, der det ikke foreligger noen skriftlig kontrakt, før tjenesten ytes.

5. De krav til informasjon som er fastsatt i dette kapittel, kommer i tillegg til krav som allerede foreligger i fellesskapsretten, og hindrer ikke medlemsstater å pålegge ytterligere informasjonskrav for ytere som er etablert på medlemsstatens territorium.

6. Kommisjonen kan, i samsvar med framgangsmåten i artikkel 40 nr. 2), angi innholdet i de opplysningene som kreves i henhold til denne artikkels nr. 1 og 3 i samsvar med visse virksomheters særlige art, og kan angi praktiske metoder for å gjennomføre nr. 2 av denne artikkel.

Artikkel 23

Yrkesansvarsforsikring og -garantier

1. Medlemsstatene kan påse at ytere hvis tjenester utgjør en direkte og særlig risiko for tjenestemottakerens eller en tredjemanns helse eller sikkerhet, eller for tjenestemottakerens økonomiske sikkerhet, tegner en hensiktsmessig yrkesansvarsforsikring med hensyn til risikoens art eller omfang, eller gir en garanti eller sørger for en lignende ordning som er tilsvarende eller i hovedsak sammenlignbar med hensyn til sitt formål.

2. Når en tjenesteyter etablerer seg på en medlemsstats territorium, kan medlemsstatene ikke kreve noen yrkesansvarsforsikring eller garanti fra yteren når denne allerede er dekket av en garanti som er tilsvarende, eller i hovedsak sammenlignbar med hensyn til garantiens formål og den dekning den gir for forsikret risiko, forsikret sum eller et tak for garantien samt mulige unntak fra dekningen, i en annen medlemsstat der yteren allerede er etablert. I tilfeller der det bare foreligger delvis tilsvarende dekning, kan medlemsstatene kreve en tilleggsgaranti for å dekke de sider som ikke er dekket fra før.

Når en medlemsstat krever at ytere etablert på medlemsstatens territorium skal tegne en yrkesansvarsforsikring eller gi andre garantier, skal vedkommende medlemsstat godta som tilstrekkelig dokumentasjon attestasjoner på slik forsikringsdekning utstedt av kredittinstitusjoner og forsikringsgivere etablert i andre medlemsstater.

3. Nr. 1 og 2 påvirker ikke yrkesforsikrings- eller garantiordninger som er fastsatt i andre fellesskapsordninger.

4. For gjennomføringen av nr. 1 kan Kommisjonen, i samsvar med framgangsmåten i artikkel 40 nr. 2), opprette en liste over tjenester som utviser de kjennetegn det er vist til i nr. 1 av denne artikkel og fastsette felles kriterier for å definere, for formålet til den forsikring eller de garantier det er vist til i nevnte nummer, hva som er hensiktsmessig med hensyn til risikoens art og omfang.

5. I denne artikkel menes med

- "direkte og særlig risiko", en risiko som oppstår direkte som en følge av at tjenesten ytes,
- "helse og sikkerhet", i forhold til en tjenestemottaker eller en tredjemann, forhindring av dødsfall eller alvorlig personskade,
- "økonomisk sikkerhet", i forhold til en tjenestemottaker, forhindring av vesentlige tap av penger eller tap i verdien av eiendom,
- "yrkesansvarsforsikring", forsikring som tegnes av en tjenesteyter med hensyn til potensielle forpliktelser overfor tjenestemottakere og eventuelt overfor tredjemenn som oppstår av at tjenesten ytes.

Artikkel 24

Kommersiell formidling av lovregulerte yrker

1. Medlemsstatene skal fjerne alle fullstendige forbud mot kommersiell formidling av lovregulerte yrker.
2. Medlemsstatene skal sikre at kommersiell formidling av lovregulerte yrker skjer i overensstemmelse med yrkesmessige regler, i samsvar med fellesskapsretten, særlig i forhold til yrkets uavhengighet, verdighet og integritet samt taushetsplikt, på en måte som er forenlig med yrkets særlig art. Yrkesmessige regler for kommersiell formidling skal medføre likebehandling, begrunnet i allmenne hensyn og være forholdsmessige.

Artikkel 25

Virksomhet innen flere disipliner

1. Medlemsstatene skal sikre at ytere ikke blir underlagt krav som pålegger dem å utelukkende utøve en særlig gitt virksomhet eller som begrenser utøvelse sammen med eller i fellesskap med andre virksomheter.

Følgende ytere kan imidlertid underlegges slike krav:

- a) De lovregulerte yrkene, i den grad begrunnelsen er å garantere overensstemmelse med de regler som styrer yrkesetikk og -atferd, som kan variere i samsvar med hvert yrkes særlige art, og det er nødvendig for å sikre yrkenes uavhengighet og upartiskhet,
- b) ytere av sertifiserings-, akkrediterings-, tekniske overvåkings-, prøvings- eller forsøktjenester i den grad begrunnelsen er å sikre yrkenes uavhengighet og upartiskhet.

2. Der virksomheter innen flere disipliner mellom ytere som vist til i nr. 1 bokstav a) og bokstav b) er godkjent, skal medlemsstatene sikre

- a) at interessekonflikter og uforenligheter mellom visse virksomheter forhindres,
- b) at uavhengigheten og upartiskheten som kreves for visse virksomheter, blir sikret,
- c) at de regler som gjelder yrkesetikk og -atferd for ulike virksomheter, er forenlige med hverandre, særlig når det gjelder saker underlagt taushetsplikt.

3. I den rapport det er vist til i artikkel 39 nr. 1) skal medlemsstatene angi hvilke ytere som er underlagt de krav som er fastsatt i nr. 1 av denne artikkel, innholdet i disse kravene og hvilke grunner de anser for å underbygge dem.

Artikkel 26

Prinsipper vedrørende tjenestenes kvalitet

1. Medlemsstatene skal, i samarbeid med Kommisjonen, treffe oppfølgingstiltak for å oppfordre ytere til på frivillig grunnlag å sikre kvaliteten på tjenesteytingen, særlig ved bruk av en av følgende metoder:
 - a) Ved å få sine virksomheter sertifisert eller vurdert av uavhengige eller godkjente organer,
 - b) ved å utarbeide egne kvalitetspakter eller delta i kvalitetspakter eller kvalitetsmerkeordninger utarbeidet av bransjeorganer på fellesskapsplan.
2. Medlemsstatene skal sikre at informasjon om betydningen av visse merker og kriteriene for anvendelse av merker samt andre kvalitetsangivelser knyttet til tjenester lett kan vurderes av tjenestemottakere og ytere.
3. Medlemsstatene skal, i samarbeid med Kommisjonen, treffe oppfølgingstiltak for å oppfordre bransjeorganer, samt handelskamre, håndverkssammenslutninger og forbrukersammenslutninger, i medlemsstatene til å samarbeide på fellesskapsplan for å fremme kvaliteten på de tjenester som ytes, særlig ved å gjøre det lettere å vurdere en yters kompetanse.

4. Medlemsstatene skal, i samarbeid med Kommisjonen, treffe oppfølgingstiltak for å oppfordre til utviklingen av uavhengige vurderinger, særlig av forbrukersammenslutninger, i sammenheng med kvalitet og mangler ved tjenestene som ytes, og i særdeleshet utviklingen på fellesskapsplan av sammenlignende forsøk eller prøver og formidling av resultatene.

5. Medlemsstatene skal, i samarbeid med Kommisjonen, oppfordre til utvikling av frivillige europeiske standarder med det mål å lette sammenlignbarheten mellom tjenester som leveres av ytere i ulike medlemsstater, informasjon til tjenestemottakere og kvaliteten på de tjenestene som ytes.

Artikkel 27

Tvisteløsning

1. Medlemsstatene skal treffe de generelle tiltak som er nødvendig for å sikre at ytere gir ut kontaktopplysninger, særlig postadresse, telefaksnummer eller elektronisk adresse og et telefonnummer der alle tjenestemottakere, herunder tjenestemottakere som er bosatt i en annen medlemsstat, kan sende inn en klage eller en anmodning om informasjon om tjenesten som ytes. Ytere skal opplyse om sin forretningsadresse dersom dette ikke er deres vanlige adresse for post.

Medlemsstatene skal treffe de generelle tiltak som er nødvendig for å sikre at ytere svarer på de klager det er vist til i underparagraf nr. 1 innen kortest mulig tid og at de gjør sitt beste for å finne en tilfredsstillende løsning.

2. Medlemsstatene skal treffe de generelle tiltak som er nødvendig for å sikre at ytere er forpliktet til å vise at de overholder de plikter som er fastsatt i dette direktiv med hensyn til å utlevere informasjon og å vise at slike opplysninger er nøyaktige.

3. Der en økonomisk garanti er påkrevd for å vise at en domsavgjørelse blir overholdt, skal medlemsstatene godkjenne tilsvarende garantier fra en kredittinstitusjon eller en forsikringsgiver etablert i en annen medlemsstat. Slike kredittinstitusjoner må være godkjent i en medlemsstat i samsvar med europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/48/EF og virksomhet som kredittinstitusjon må, der dette er hensiktsmessig, være godkjent i samsvar med rådsdirektiv 73/239/EØF av 24. juli 1973 om samordning av lover og forskrifter om adgang til å starte og utøve virksomhet innen direkte forsikring med unntak av livsforsikring¹ og med europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/83/EF av 5. november 2002 om livsforsikring².

4. Medlemsstatene skal treffe de generelle tiltak som er nødvendig for å sikre at ytere som er underlagt atferdsregler, eller som er medlemmer av en yrkessammenslutning eller et bransjeorgan som gir rett til midler for tvisteløsning utenom domstolene, underretter mottakeren om dette, og nevner dette i ethvert dokument som presenterer deres tjenester i detalj, samt angi hvordan mottakere kan få detaljert informasjon om kjennetegnene ved, og vilkårene for, bruken av en slik ordning.

¹ EFT L 228 av 16.8.1973, s. 3. Direktiv sist endret ved europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/68/EF (EUT L 323, 9.12.2005, s. 1).

² EFT L 345 av 19.12.2002, s. 1. Direktiv sist endret ved direktiv 2005/68/EF.

Kapittel VI

Forvaltningssamarbeid

Artikkel 28

Gjensidig bistand - generelle plikter

1. Medlemsstatene skal gi hverandre gjensidig bistand, og skal iverksette alle gjennomførbare tiltak for et effektivt samarbeid med hverandre for å sikre tilsyn med ytere og de tjenestene de yter.
2. I henhold til dette kapittel skal medlemsstatene utpeke ett eller flere kontaktpunkter. Opplysninger om hvordan disse kan kontaktes skal oversendes til de andre medlemsstatene og til Kommisjonen. Kommisjonen skal offentliggjøre og jevnlig ajourføre listen med kontaktpunkter.
3. Anmodninger om informasjon og om å utføre eventuelle kontroller, inspeksjoner og undersøkelser i henhold til dette kapittel skal være behørig begrunnet, særlig ved å angi grunnen til anmodningen. Informasjon som utveksles, skal bare benyttes i forbindelse med den sak det ble anmodet om slik informasjon for.
4. I tilfelle det mottas en anmodning om bistand fra vedkommende myndigheter i en annen medlemsstat, skal medlemsstatene sikre at ytere som er etablert på deres territorium, gir vedkommende myndigheter i sin medlemsstat all den informasjon som er nødvendig for å føre tilsyn med deres virksomheter i overensstemmelse med nasjonal lovgivning.

5. I tilfelle av vanskeligheter med å imøtekomme en anmodning om informasjon eller med å utføre kontroller, inspeksjoner og undersøkelser skal vedkommende medlemsstat raskt underrette den anmodende medlemsstat om dette for å finne en løsning.
6. Medlemsstatene skal gi informasjonen anmodet av andre medlemsstater eller Kommisjonen elektronisk og innen kortest mulig tid.
7. Medlemsstatene skal sikre at registre der ytere er oppført, som kan konsulteres av vedkommende myndigheter på deres territorium, på like vilkår kan konsulteres av tilsvarende myndigheter i de andre medlemsstatene.
8. Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen informasjon om saker der andre medlemsstater ikke oppfyller sine plikter om gjensidig bistand. Der dette er nødvendig skal Kommisjonen treffe egnede tiltak, herunder saksanlegg i henhold til EF-traktatens artikkel 226, for å sikre at de berørte medlemsstatene overholder sine plikter til gjensidig bistand. Kommisjonen skal jevnlig underrette medlemsstatene om hvordan bestemmelsene om gjensidig bistand fungerer.

Artikkel 29

Gjensidig bistand – generelle plikter for etableringsstaten

1. Når det gjelder ytere som yter tjenester i en annen medlemsstat, skal etableringsstaten gi opplysninger om ytere som er etablert på deres medlemsstats territorium når den blir anmodet om dette av en annen medlemsstat, og særlig gi en bekreftelse på at en tjenesteyter faktisk er etablert på vedkommende medlemsstats territorium og så langt det vites ikke utøver sine virksomheter på ulovlig måte.
2. Etableringsstaten skal foreta de kontroller, inspeksjoner og undersøkelser som en annen medlemsstat anmoder om og underrette denne om resultatene og eventuelt om hvilke tiltak som er truffet. Vedkommende myndigheter skal i denne sammenheng opptre så langt de er tillatt å opptre i henhold til de fullmakter de har i sine respektive medlemsstater. Vedkommende myndigheter kan fastsette de best egnede tiltak som skal treffes i hver enkelt sak for å oppfylle anmodningen fra en annen medlemsstat.
3. Dersom etableringsstaten får faktisk kunnskap om adferden til eller bestemte handlinger av en tjenesteyter som yter tjenester i en annen medlemsstats territorium, som etter etableringsstatens kunnskap vil kunne føre til alvorlig skade på personers helse eller sikkerhet eller på miljøet, skal etableringsstaten underrette alle de andre medlemsstatene og Kommisjonen innen kortest mulig tid.

Artikkel 30

Tilsyn av etableringsstaten i tilfeller av en tjenesteyters midlertidig bevegelighet til en annen medlemsstat

1. Når det gjelder saker som ikke omfattes av artikkel 31 nr. 1), skal etableringsstaten sikre at det føres tilsyn med at disse kravene overholdes i overensstemmelse med de tilsynsfullmakter som er nedfelt i nasjonal lovgivning, særlig ved tilsynstiltak på etableringsstedet til yteren.
2. Etableringsstaten skal ikke la være å treffe tilsyns- eller håndhevingstiltak på sitt territorium på grunn av at tjenesteytingen er skjedd eller har forårsaket skade i en annen medlemsstat.
3. Den plikt som er fastsatt i nr. 1 skal ikke medføre at etableringsstaten er forpliktet til å utføre faktiske undersøkelser og kontroller på territoriet til den medlemsstat der tjenesteytingen skjer. Slike undersøkelser og kontroller skal bli utført av myndighetene i den medlemsstat der yteren midlertidig driver sin virksomhet, på anmodning fra myndighetene i etableringsstaten, i samsvar med artikkel 30.

Artikkel 31

Tilsyn av den medlemsstat der tjenesteytingen skjer i tilfelle av en tjenesteyters midlertidige bevegelse til en annen medlemsstat

1. Når det gjelder nasjonale krav som kan pålegges i henhold til artikkel 16 eller artikkel 17, er medlemsstaten der tjenesteytingen skjer, ansvarlig for tilsyn med yterens virksomhet på medlemsstatens territorium. I overensstemmelse med fellesskapsretten skal den medlemsstat der tjenesten ytes

a) treffe alle tiltak som er nødvendig for å sikre at ytere overholder disse kravene med hensyn til tilgang til og utøvelse av en tjenestevirksomhet,

b) utføre de kontroller, inspeksjoner og undersøkelser som måtte være nødvendig for å føre tilsyn med tjenesten som ytes.

2. Når det gjelder andre krav enn de det er vist til i nr. 1, der en tjenesteyter flytter midlertidig til en annen medlemsstat for å yte en tjeneste uten å være etablert der, skal vedkommende myndigheter i denne medlemsstaten delta i tilsynsføringen med yteren i samsvar med nr. 3 og nr. 4.

3. På anmodning fra etableringsstaten skal vedkommende myndigheter i den medlemsstat der tjenesteytingen skjer, utføre alle kontroller, inspeksjoner og undersøkelser som er nødvendig for å sikre at etableringsstaten kan føre et effektivt tilsyn. Vedkommende myndigheter skal i denne sammenheng opptre så langt de er tillatt å opptre i henhold til de fullmakter de har i sine respektive medlemsstater. Vedkommende myndigheter kan fastsette de best egnede tiltak som skal treffes i hver enkelt sak for å oppfylle anmodningen fra etableringsstaten.

4. På eget initiativ kan vedkommende myndigheter i den medlemsstat der tjenesteytingen skjer, utføre kontroller, inspeksjoner og undersøkelser på stedet, forutsatt at slike kontroller, inspeksjoner og undersøkelser ikke innebærer forskjellsbehandling, ikke er motivert av at yteren er etablert i en annen medlemsstat og at de er forholdsmessige.

Artikkel 32

Varslingsordninger

1. Når en medlemsstat blir oppmerksom på alvorlige spesifikke handlinger eller omstendigheter knyttet til en tjenestevirksomhet som vil kunne føre til alvorlig skade for personers helse eller sikkerhet eller for miljøet på medlemsstatens territorium eller i en annen medlemsstat, skal vedkommende medlemsstat underrette etableringsstaten, de andre berørte medlemsstatene og Kommisjonen innen kortest mulig tid.

2. Kommisjonen skal fremme og ta del i driften av et europeisk nettverk av medlemsstatenes myndigheter for å gjennomføre nr. 1.

3. Kommisjonen skal vedta og regelmessig ajourføre, i samsvar med framgangsmåten i artikkel 40 nr. 2), detaljerte regler vedrørende styringen av nettverket det er vist til i nr. 2 av denne artikkel.

Artikkel 33

Informasjon om yteres godeandel

1. Medlemsstatene skal, på anmodning fra vedkommende myndighet i en annen medlemsstat og i overensstemmelse med nasjonal lovgivning, gi opplysninger om disiplinære eller forvaltningsmessige tiltak eller strafferettslige sanksjoner og beslutninger vedrørende insolvens eller konkurs som involverer bedrageri, som er ilagt yteren av vedkommende myndigheter, og som er direkte relevant for yterens kompetanse eller yrkesmessige pålitelighet. Medlemsstaten som gir slike opplysninger, skal underrette yteren om dette.

En anmodning som er foretatt i henhold til nr. 1, må være behørig underbygget, særlig når det gjelder grunnene for anmodningen om opplysninger.

2. Sanksjoner og tiltak som vist til i nr. 1, skal bare formidles dersom det er fattet en endelig beslutning. Når det gjelder andre beslutninger som lar seg håndheve som vist til i nr. 1, skal den medlemsstat som gir slike opplysninger, angi om en bestemt beslutning er endelig eller om beslutningen er anket, og i så fall bør vedkommende medlemsstat gi en antydning av når en ankebeslutning kan forventes.

Videre skal vedkommende medlemsstat angi hvilke bestemmelser i nasjonal lovgivning som yteren ble funnet skyldig eller straffet i henhold til.

3. Gjennomføringen av nr. 1 og 2 må være i overensstemmelse med reglene for utlevering av personopplysninger og med rettigheter som garanteres for personer som er funnet skyldig eller straffet i vedkommende medlemsstat, herunder også av bransjeorganer. Alle relevante opplysninger som er offentlige, skal være tilgjengelig for forbrukerne.

Artikkel 34

Oppfølgingstiltak

1. Kommisjonen, i samarbeid med medlemsstatene, skal opprette et elektronisk system for utveksling av informasjon mellom medlemsstatene, og ta eksisterende informasjonssystemer i betraktning.
2. Medlemsstatene skal, med bistand fra Kommisjonen, treffe oppfølgingstiltak for å lette utveksling av tjenestemenn med ansvar for gjennomføringen av gjensidig bistand, samt opplæring av slike tjenestemenn, herunder språk- og dataopplæring.
3. Kommisjonen skal vurdere behovet for å opprette et flerårig program for å organisere relevante utvekslinger av tjenestemenn og opplæring.

Artikkel 35

Gjensidig bistand i tilfelle av unntak i enkeltsaker

1. Når en medlemsstat har til hensikt å treffe et tiltak i henhold til artikkel 18, kommer framgangsmåten fastsatt i nr. 2 - 6 i denne artikkel til anvendelse, men uten at dette berører rettergangen, herunder innledende saksbehandling og tiltak truffet innenfor rammen av en strafferettslig undersøkelse.

2. Medlemsstatene det er vist til i nr. 1 skal anmode etableringsstaten om å treffe tiltak med hensyn til yteren, og å gi all relevant informasjon om den aktuelle tjenesten og sakens omstendigheter.

Etableringsstaten skal innen kortest mulig tid kontrollere om yteren driver på lovlig måte og kontrollere de fakta som ligger til grunn for anmodningen. Etableringsstaten skal underrette anmodende medlemsstat innen kortest mulig tid om hvilke tiltak som er truffet eller som planlegges eller eventuelt grunnene til at ingen tiltak er truffet.

3. Etter etableringsstaten underretning som fastsatt i nr. 2 andre punktum, skal anmodende medlemsstat underrette Kommisjonen og etableringsstaten om sin hensikt om å treffe tiltak, og angi følgende:

a) Grunnene til at den mener at de tiltak som er truffet eller planlagt av etableringsstaten, ikke er tilstrekkelige,

b) grunnene til at den mener de tiltak den har til hensikt å treffe, oppfyller vilkårene i artikkel 18.

4. Tiltakene kan ikke treffes før etter femten virkedager etter den dato slik underretning som fastsatt i nr. 3, er gitt.

5. Uten at dette berører muligheten for anmodende medlemsstat til å treffe de aktuelle tiltakene ved utløpet av den perioden som går fram av nr. 4, skal Kommisjonen innen kortest mulig tid se nærmere på de varslede tiltakenes forenlighet med fellesskapsretten.

Når Kommisjonen kommer til at tiltakene ikke er forenlige med fellesskapsretten, skal den fatte en beslutning som ber vedkommende medlemsstat om å avholde seg fra å treffe de foreslåtte tiltakene eller å bringe de aktuelle tiltakene til opphør så snart som mulig.

6. Dersom det dreier seg om en hastesak, kan en medlemsstat som har til hensikt å treffe et tiltak, fravike nr. 2, 3 og 4. I slike tilfeller skal Kommisjonen og etableringsstaten varsles om tiltakene i løpet av kortest mulig tid, og medlemsstaten skal angi grunnene til at den anser dette for å være en hastesak.

Artikkel 36

Gjennomføringstiltak

I samsvar med framgangsmåten i artikkel 40 nr. 3), skal Kommisjonen, vedta de gjennomføringstiltak beregnet til å endre ikke-essensielle elementer av dette kapittel ved å supplere og nærmere angi de frister som fastsettes av artikkel 28 og 35. Kommisjonen skal også vedta, i samsvar med prosedyren det vises til i artikkel 40 nr. 2, de praktiske ordningene for elektronisk utveksling av informasjon mellom medlemsstatene, særlig når det gjelder informasjonssystemenes samvirkingsevne.

Kapittel VII

Tilnæringsprogram

Artikkel 37

Adferdsregler

1. Medlemsstatene skal, i samarbeid med Kommisjonen, treffe oppfølgingstiltak for å oppfordre til at det på fellesskapsplan utarbeides atferdsregler, særlig av bransjeorganer, -organisasjoner og -sammenslutninger, rettet mot å lette tjenesteytingen eller at en tjenesteyter etablerer seg i en annen medlemsstat, i overensstemmelse med fellesskapsretten.
2. Medlemsstatene skal sikre at de atferdsregler det er vist til i nr. 1, er elektronisk tilgjengelige på avstand.

Artikkel 38

Ytterligere harmonisering

Kommisjonen skal vurdere, innen ...*, muligheten for å legge fram forslag til harmoniseringsordninger på følgende områder:

- a) tilgang til virksomhet vedrørende innkreving av gjeld gjennom domstolen.
- b) private sikkerhetstjenester og transport av kontanter og verdisaker,

* Fire år etter datoen for dette direktivs ikrafttredelse.

Artikkel 39

Gjensidig evaluering

1. Innen ...* skal medlemsstatene legge fram en rapport for Kommisjonen som inneholder de opplysningene som angis i følgende bestemmelser:
 - a) Artikkel 9 nr. 2), om godkjenningsordninger,
 - b) artikkel 15 nr. 5), om krav som skal evalueres,
 - c) artikkel 30 nr. 4), om virksomhet innen flere disipliner.
2. Kommisjonen skal oversende rapportene i henhold til nr. 1 til medlemsstatene, som skal oversende sitt syn på hver av disse rapportene innen seks måneder etter mottakelse. I løpet av samme periode skal Kommisjonen konsultere berørte parter vedrørende disse rapportene.
3. Kommisjonen skal legge fram rapportene og medlemsstatenes syn for den komité det er vist til i artikkel 40 nr. 1), som kan komme med merknader til disse rapportene.-
4. I lys av de syn som det er vist til i nr. 2 and 3 skal Kommisjonen, senest innen ...** legge fram en sammendragsrapport for Europaparlamentet og for Rådet, eventuelt fulgt opp av forslag til ytterligere initiativ.

* Tre år etter dette direktivs ikrafttredelse.

** Fire år etter dette direktivs ikrafttredelse.

5. Senest innen...*, skal medlemslandene legge fram en rapport til Kommissjonen om de nasjonale krav hvis håndhevelse kunne falle inn under tredje underparagraf av artikkel 16 nr. 1) og første setning av artikkel 16 nr. 3), og angi årsakene til hvorfor de anser at håndhevelse av disse krav fyller kriteriene vist til i tredje underparagraf av artikkel 16 nr. 1) og første setning av artikkel 16 nr. 3).

Deretter skal medlemslandene oversende til Kommissjonen enhver forandring i sine krav, herunder nye krav, som vist til ovenfor, sammen med årsakene til dem.

Kommissjonen skal meddele de oversendte krav til andre medlemsland. Slike oversendinger skal ikke forhindre medlemslandenes vedtak av de gjeldende forordninger. Kommissjonen skal deretter årlig komme med analyser og orienteringer om håndhevelsen av disse forordningene sett i sammenheng med dette direktiv.

Artikkel 40

Komitéprosedyrer

1. Kommissjonen skal bistås av en komité.
2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5 og 7 i beslutning 1999/468/ EC anvendelse, i samsvar med bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.

Perioden fastsatt i artikkel 5 nr. 6 av rådsbestemmelse 1999/468/EC skal settes til tre måneder.

3. Der referanse blir gitt til denne paragraf, skal artikkel 5a nr. 1 til nr. 4, og artikkel 7 av bestemmelse 1999/468/EF gjelde, med hensyn til fastsettelse i artikkel 8 derav.

* Tre år etter dette direktivs ikrafttredelse.

Artikkel 41

Gjennomgåelse ved Kommisjonen

Kommisjonen, innen ...* fem år etter dette direktivs ikrafttredelse, skal hvert tredje år legge fram for Europaparlamentet og for Rådet en omfattende rapport om anvendelsen av dette direktiv. Denne rapport skal, i samsvar med artikkel 16 nr. 4), ta opp særlig anvendelse av artikkel 16. Den skal også vurdere om det er nødvendig med ytterligere tiltak for saker som er utelatt fra anvendelse av dette direktivs virkeområde. Det skal eventuelt følges av forslag til endring av dette direktiv med tanke på å komplettere Det indre marked for tjenester.

Artikkel 42

Endring av direktiv 1998/27/EF

I vedlegget til europaparlaments- og rådsdirektiv 1998/27/EF av 19. mai 1998 om pålegg for beskyttelse forbrukeres interesser¹ skal følgende tillegges:

"13. Europaparlaments- og rådsdirektiv../../EF av ... om tjenester i det indre marked (EFT L [...] av [...], s. [...])⁺".

* Fem år etter dette direktivs ikrafttredelse.

¹ EFT L 166 av 11.6.1998, s. 51. Direktiv sist endret ved direktiv 2005/29/EF.

⁺ Note for EUT: Vennligst sett inn dato og EUT-referanse til dette direktiv.

Artikkel 43

Beskyttelse av personlige data

Implementering og håndhevelse av dette direktiv og særskilt forordningene om kontroll skal respektere reglene for beskyttelse av personlige data som fastsatt i rådsdirektivene 95/46/EC og 2002/58/EC.

Kapittel VIII

Sluttbestemmelser

Artikkel 44

Omstilling

1. Medlemsstatene skal sette i kraft de lover og forskrifter som er nødvendig for å etterkomme dette direktiv senest innen tre år etter dette direktivs ikrafttredelse.

De skal umiddelbart oversende Kommisjonen teksten til disse.

Når disse bestemmelsene vedtas av medlemsstatene, skal de inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres offentlig. Regler for henvisningen skal fastsettes av medlemsstatene.

2. Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen teksten til de viktigste bestemmelsene i nasjonal lovgivning som de vedtar på det området dette direktiv omhandler.

Artikkel 45

Ikrafttredelse

Dette direktiv trer i kraft dagen etter at det er kunngjort i Den europeiske unions tidende.

Artikkel 46

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i,

For Europaparlamentet

President

For Rådet

Formann